

Beslutsunderlag B
Styrelsen 2019-02-18
Diarienummer 0020/19

Handläggare: Berndt Sundström, ekonomichef
Telefon: 031-368 54 58
E-post: berndt.sundstrom@gshab.goteborg.se

Årsredovisning 2018 för Göteborgs Stadshus AB koncernen med förslag till vinstdisposition

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

Årsredovisning 2018 för Göteborgs Stadshus AB och förslag till vinstdisposition i moderbolaget fastställs i enlighet med underlagets bilaga 1 och 2.

Ärendet

Göteborgs Stadshus AB [Stadshus] upprättar årligen koncernbokslut omfattande årsredovisning samt förslag till vinstdisposition i moderbolaget.

Förslag till Årsredovisning 2018 för Stadshuskoncernen, har upprättats, se bilaga 1 och 2.

Ekonomiska konsekvenser

Den information som lämnas i detta ärende berör Årsredovisning 2018 för Stadshuskoncernen.

Barnperspektivet, mångfaldsperspektivet, jämnställdhetsperspektivet, miljöperspektivet och omvärldsperspektivet

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån ovan angivna perspektiv.

Bedömning av Stadshus VD

Förslag till Årsredovisning 2018 för Stadshuskoncernen, har upprättats. Stadshus upprättar årligen koncernbokslut omfattande årsredovisning samt förslag till vinstdisposition i moderbolaget. Årsredovisning 2018 för Göteborgs Stadshus AB och förslag till vinstdisposition i moderbolaget föreslås att fastställas.

Bilagor

1. Årsredovisning 2018 Göteborgs Stadshus AB, Förvaltningsberättelse
2. Årsredovisning 2018 Göteborgs Stadshus AB, Räkenskapsdelen

Stefan Söderlund
VD, Göteborgs Stadshus AB

Årsredovisning och koncernredovisning

För räkenskapsåret 1 januari – 31 december 2018

Innehåll

Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkningar – koncernen	22
Balansräkningar – koncernen	23
Kassaflödesanalyser – koncernen	26
Resultaträkningar – moderbolaget	27
Balansräkningar – moderbolaget	27
Kassaflödesanalyser – moderbolaget	29
Noter med redovisningsprinciper och Bokslutskommentarer	30
Underskrifter	62

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE 2018-01-01—2018-12-31

Ägarförhållanden

Göteborgs Stadshus AB är moderbolag i en av Göteborgs Stad helägd koncern för samtliga hel- och delägda bolag. Samtliga aktier ägs direkt av Göteborgs Stad. Göteborgs Stadshus AB benämns även Stadshus AB nedan. Bolagskoncernen konsolideras in i Göteborgs Stads kommunkoncern. Kommunkoncernen redovisas i Göteborgs Stads årsredovisning.

Struktur för ägarstyrning av Göteborgs Stads bolag

Samtliga stadens direkt och indirekt hel- och delägda bolag är organiserade i en koncern med Göteborgs Stadshus AB som moderbolag.

Huvuddelen av bolagen är inordnade i sju olika underkoncerner eller kluster; Energi, Bostäder, Lokaler, Näringsliv, Kollektivtrafik, Hamn samt Turism, Kultur & Evenemang. De regionala bolagen och bolag som är interna tjänsteleverantörer till stadens bolag samt Boplats Göteborg AB är direkt underställda Göteborgs Stadshus AB.

Bolagens verksamhet

Moderbolaget

Stadshus AB har kommunfullmäktiges uppdrag att, inom ramen för Riktlinjer och Direktiv för stadens bolag, utöva ägarstyrning av stadens bolag, målen i kommunfullmäktiges budget, ägardirektiv och andra styrande inriktningsdokument.

- Målet för bolagets verksamhet är att säkerställa att verksamheten i stadens bolag, tillsammans med stadens övriga verksamheter, skapar nytta för staden och dess invånare samt medverkar till utvecklingen av ett hållbart Göteborgssamhälle. Ett viktigt inslag i Stadshus AB:s roll är att genomföra ägardialoger med moderbolagen i underkoncernerna samt övriga bolag som är direkt ägda av Stadshus AB. Ägardialoger har under året genomförts med dessa bolag. Handlingsplanerna från ägardialogerna ligger till grund för det fortsatta arbetet. Andra väsentliga områden för bolaget är ägarstöd och finansiell samordning. Inom Stadshus AB finns även en filial i Bryssel, Gothenburg European Office (GEO), som ansvarar för stadens internationella omvärlds- och intressebevakning med utgångspunkt från EU.

Styrelsen och verkställande direktören bedömer att Stadshus AB:s verksamhet är i linje med kommunens ändamål med sitt ägande av bolaget och att bolaget följer de kommunalrättsliga principer som framgår i bolagsordningen. Bolaget har vid behov inhämtat kommunfullmäktiges ställningstagande, i enlighet med kommunallagens 10 kap. 3§.

Energi

Av ägardirektivet framgår att ändamålet med verksamheten i koncernen Göteborg Energi är att staden genom sitt ägande av Göteborg Energi vill kunna integrera och utveckla energiverksamheten i stadsutvecklingen samt medverka i utvecklingen av ett hållbart Göteborgssamhälle. Vidare är också syftet att säkerställa leveranssäker och prisvärd energi för stadens medborgare och företag. Göteborg Energi bedriver energiproduktion och distribution främst av fjärrvärme och el i Göteborgsområdet. I koncernens verksamhet ingår även elhandel, naturgashandel, fjärrkyla, energitjänster, data- och telekommunikation, gasnät samt förnybar el och biogas.

Bostäder

Framtidenkoncernen ska vara en strategisk aktör i syfte att stärka Göteborgs roll som regioncentrum och stadens utveckling genom att:

- skapa nya bostäder och öka tempot i bostadsbyggandet
- erbjuda attraktiva boenden för olika typer av bostadskonsumenter
- arbeta för ökad integration och välfärd i bostadsområdena

Framtidenkoncernen är en renodlad bostadskoncern med dotterbolagen Bostads AB Poseidon, Göteborgs Stads Bostads AB, Familjebostäder i Göteborg AB, Gårdstensbostäder AB, Framtiden Byggutveckling AB, Göteborgs Egnahems AB och Störningsjouren i Göteborg AB.

Lokaler

Higab AB är moderbolag i Higabkoncernen. Inom bolagsgruppen finns tre helägda verksamhetsdrivande dotterbolag. Dessa är Förvaltnings AB GöteborgsLokaler, Göteborgs Stads Parkerings AB samt Älvstranden Utveckling AB med dotterbolag.

Higab AB:s (Higab) uppdrag är att aktivt medverka i utvecklingen av Göteborgs Stad genom att vara ett av stadens strategiska verktyg inom fastighetsområdet. I uppdraget ligger också att bolaget ska tillvarata och vara lyhörd för de värden som präglar göteborgssamhället. Higab äger och förvaltar fastigheter med en uthyrningsbar yta om totalt 643 831 m² (643 819). Fastighetsbeståndet består i huvudsak av lokaler.

Förvaltnings AB GöteborgsLokaler äger, förvaltar och utvecklar stadsdelstorg, butiks- och kontorslokaler i Göteborg. En del av organisationen är inriktad på fastighetsförvaltning och andra delar med gemensamma frågor för flera bolag inom Göteborgs Stad. Bolaget ska vara en betydande aktör på fastighetsmarknaden genom att värna och aktivt arbeta för att utveckla de kommersiella fastigheterna. Bolaget ska bidra genom att skapa lokala och levande handels- och mötesplatser i bostadsområdenas närhet i syfte att åstadkomma en positiv inverkan på de närboendes livskvalitet. Handelsplatserna ska kännas trygga och ha ett utbud och servicenivå som matchar kundernas behov.

Göteborgs Stads Parkerings AB erbjuder olika parkeringstjänster. Det gäller avgiftsbelagda besöksplatser, uthyrningsbara parkeringsplatser och övervakningstjänster. Bolaget underhåller och bygger parkeringsanläggningar. I takt med stadsutveckling och förändringar i infrastrukturen säkerställer bolaget

tillgänglighet till staden för göteborgare och besökare. Bolaget ska bidra till Göteborgs attraktivitet och utveckling genom att skapa hållbara och attraktiva parkeringslösningar.

Älvstranden Utveckling AB med dotterbolag ska främja den långsiktiga stadsutvecklingen kring Göta älv genom medverkan i förverkligandet av Vision Älvstaden. Bolaget ska vara ledande i arbetet med byggandet av en blandstad samt stödja det strategiska utvecklingsarbetet för en hållbar stadsutveckling genom god samverkan och effektivt samarbete med stadens planerande nämnder och externa intressenter.

Näringsliv

Business Region Göteborg AB (BRG) är moderbolag i klustret, som i övrigt består av ett antal bolag där BRG har minoritetsägande. Dessa är Lindholmen Science Park AB (LSP), Johanneberg Science Park AB (JSP), Göteborgs Tekniska College AB (GTC), Sahlgrenska Science Park AB (SSP) samt Almi Företagspartner Väst AB (Almi).

BRG arbetar för att skapa förutsättningar för hela regionens näringsliv genom att bistå med kunskap, kontakter och arenor för samverkan mellan akademi, näringsliv och det offentliga.

Kollektivtrafik

Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB är moderbolag i Kollektivtrafikkoncernen. I koncernen ingår, utöver moderbolaget, Göteborgs Spårvägar AB, GS Buss AB och GS Trafikantservice AB. Västra Götalandsregionen (VGR) är huvudman för kollektivtrafiken i Göteborg och därigenom beställare av den kollektivtrafik som utförs av Göteborgs Spårvägar AB. På uppdrag av VGR upphandlar Västtrafik AB tjänster inom kollektivtrafikområdet i regionen. Från 2019 äger Västtrafik AB 15 procent av Göteborgs Spårvägar AB.

I Göteborgs Spårvägar AB utförs all spårvagnstrafik i Göteborg och Mölndal och inbegriper även trafikledning, underhåll av spårvagnar och spårvägsbanan. I GS Buss AB utförs linjetrafik med buss som är upphandlad i konkurrens. GS Buss AB bedriver sin verksamhet parallellt med flera andra utförare av busslinjetrafik i Göteborgsområdet. GS Trafikantservice AB utvecklar tjänster och bedriver service inom Göteborgsområdets kollektivtrafik i syfte att underlätta resande, kommunikation och underlätta trivsel och trygghet i kollektivtrafiken.

Hamn

Göteborgs Hamn AB har till uppgift att skapa förutsättningar för ett starkt, effektivt och hållbart skandinaviskt godsnav. Detta innebär att Göteborgs Hamn AB ansvarar för att förvalta och utveckla hamnens mark, fastigheter och vattenområden så att dessa används på ett optimalt sätt utifrån ett tillväxt- och lönsamhetsperspektiv. Bolaget upplåter, via koncessionsavtal, en del av sin mark och sina anläggningar till externa terminaloperatörer inom Container, Ro/Ro och Bil.

Göteborgs Hamn AB verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad. Den svenska industrin efterfrågar fler destinationer och ökad frekvens för att få lönsamhet i sina svenska investeringar. Hamnens uppgift är att göra de nödvändiga investeringar som krävs för att bibehålla rollen som ett attraktivt godsnav i den internationella konkurrensen.

Göteborgs Hamn omfattar hamnterminaler för ro/ro-, bil, container, färje- samt energihamnsverksamhet. Dessutom ansvarar bolaget för anlop av kryssningsfartyg. Ett omfattande tågpendelsystem har byggts upp

med dagliga avgångar till och från terminaler i hela Sverige och Norge vilket möjliggör miljökloka direktförbindelser. Av svenska hamnar är Göteborgs hamn det enskilda godsnav som hanterar den klart största andelen av svensk utrikeshandel och utpekad som riksintresse och Core-hamn inom EU (Ten-T).

Turism, Kultur och Evenemang

Göteborg & Co AB är moderbolag i klustret Turism, Kultur och Evenemang. Övriga bolag inom koncernen är Liseberg AB med dotterbolag, Got Event AB samt Göteborgs Stadsteater AB.

Göteborg & Co AB leder och samordnar arbetet inom koncernen på övergripande nivå och medverkar till att stärka och utveckla besöksnäringen inom Göteborgs Stad och Göteborgsregionen samt bidra till besöksnäringens utveckling inom Västra Götalandsregionen. Bolaget har en strategisk roll ifråga om nationell och internationell marknadsföring av Göteborg som destination för turism, möten och evenemang.

Liseberg AB är moderbolag i Lisebergskoncernen. Bolaget bedriver verksamhet inom Lisebergs parkområde omfattande bland annat attraktioner, restauranger, spel, shopping, underhållning och boende.

Got Event är Göteborgs Stads evenemangs- och arenabolag och har till uppgift att verka för Göteborg som ledande evenemangsstad. Bolaget ansvarar för att driva arenor som Ullevi, Scandinavium, Valhallabadet, Valhalla Sporthallar, Wallenstamshallen, Valhalla IP, Frölundaborg, Gamla Ullevi och Bravida Arena.

Göteborgs Stadsteater AB ska genom sina uppsättningar engagera, skapa debatt, roa och mana till eftertanke och därigenom utgöra en livskraftig nerv i Göteborgs kulturliv.

Interna bolag

Gruppen Interna bolag består av verksamheter som är 100 procent ägda av Göteborgs Stadshus AB och där alla har en i huvudsak specialist- och stödjande funktion för hela Göteborgs Stad.

Dessa bolag är:

- Försäkrings AB Göta Lejon (Göta Lejon), stadens interna försäkringsbolag, med fokus på tillgångar och verksamheter
- Göteborgs Stads Leasing AB (GSL), levererar miljöriktiga fordon och transportlösningar för Göteborgs Stad samt hanterar operationella/finansiella lösningar/leasing för stadens förvaltningar och bolag

Regionala bolag

Renovakoncernens uppdrag är att tillsammans med ägarkommunerna ta ett långsiktigt ansvar för avfall och återvinning i ägarregionen. Ett väl fungerande miljöriktigt system för transporter och behandling av avfall bidrar till en hållbar tillväxt i regionen och till reduktion av växthusgaser. Renovakoncernen har ett ansvar för att långsiktigt arbeta för att minska de totala avfallsmängderna i regionen. Renova AB ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö. Göteborgs kommun genom Göteborgs Stadshus AB är majoritetsägare. Dotterbolaget Renova Miljö AB ägs till 100 procent av Renova AB.

Gryaab AB ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal och Partille. Majoritetsägare är Göteborgs kommun genom Göteborgs Stadshus AB. Gryaabs huvuduppgift är att samla in och rena avloppsvatten från ägarkommunerna för ett renare hav och en bättre miljö.

Grefabs (Göteborgsregionens Fritidshamnar AB) uppdrag är att tillgodose behovet av fritidsbåtsplatser och därtill hörande service för boende i ägarkommunerna. Dessutom ska bolaget medverka till att skapa förutsättningar för ett upplevelserikt båtliv, att bidra till att stärka regionens attraktionskraft samt bidra till god miljöutveckling inom hamnverksamheten. Grefab ägs av kommunerna Ale, Mölndals, Partille samt Göteborg genom Göteborgs Stadshus AB som är majoritetsägare.

Boplats Göteborg AB

Bolaget skall enligt bolagsordningen informera om bostadsmarknaden och fungera som en marknadsplats för bostäder och bedriva därmed förenlig verksamhet. Boplats är helägt av Göteborgs Stadshus AB.

Resultat och ställning

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad enligt BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Se not 1 för ytterligare information.

Femårsöversikt Koncern

	2018	2017	2016	2015	2014
Rörelsens intäkter (mnkr)	18 988	18 533	18 872	17 933	17 538
Rörelseresultat (mnkr)	2 242	2 160	2 617	1 381	1 749
Resultat efter finansiella poster (mnkr)	1 578	1 443	1 653	382	617
Årets resultat (mnkr)	1 426	1 146	1 314	363	499
Balansomslutning (mnkr)	67 815	64 357	64 276	61 854	63 132
Eget kapital (mnkr)	20 521	19 843	18 808	17 467	17 330
Soliditet (%)	30,3	30,8	29,3	28,2	27,5
Avkastning på eget kapital (%)	6,9	5,8	7,0	2,1	2,9
Avkastning på totalt kapital (%)	3,3	3,4	4,1	2,3	2,9
Avkastning på sysselsatt kapital (%)	4,2	3,9	5,0	2,7	3,4
Medelantal anställda	6 553	6 572	6 601	6 495	6 365

Koncernens resultat 2018 efter finansiella poster uppgick till 1 578 mnkr (1 443), vilket innebär en förbättring jämfört med föregående år med 135 mnkr. Årets jämförelsestörande poster är 14 mnkr (71) och avser realisationsvinster 328 mnkr, och nedskrivningar -314 mnkr. Vid årsskiftet hade koncernens fastigheter ett sammanlagt marknadsvärde på 118 964 mnkr (110 476). Detta värde överstiger summan av bokfört värde på fastigheter och ombyggnadstillägg med 80 494 mnkr (73 290). Balansomslutningen har jämfört med 2017 ökat med 5,4 procent, 3 458 mnkr, från 64 357 mnkr till 67 815 mnkr. Soliditeten har som följd av den högre balansomslutningen och utdelningen för 2017 samt med det positiva resultatet som motvikt, minskat med 0,5 procent till 30,3 procent (30,8). Vid utgången av året hade koncernen en lånevolym på 37 654 mnkr (35 637).

Moderbolaget

Resultat efter finansiella poster uppgår för moderbolaget till -331 mnkr (-355). Bolagets administrativa kostnader för verksamheten i Göteborg uppgick 2018 till 26,4 mnkr (25,4). Personalkostnaderna var lägre än föregående år på grund av vakanser under året. Konsultkostnaderna var högre beroende på viss ersättning för vakanta tjänster samt projekt avseende avsiktsförklaringen mellan Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen gällande Göteborgs Spårvägar, anpassning av Boplats och studie avseende Rosenlundverket samt internt utvecklingsprojekt inom Stadshus AB. Det har även pågått ett projekt tillsammans med bolagen inom Turism, Kultur och Evenemangs klustret gällande upphandlingsrutiner, samverkan inom underkoncernen, Stadshus stödjande roll och evenemangsutvecklingen. Kostnaderna för verksamheten i Bryssel (GEO) uppgick 2018 till 6,0 mnkr (6,0). De externa intäkterna uppgick till 1,1 mnkr (1,1).

Räntekostnaderna har minskat till 26 mnkr (28) genom omläggning av lån till en lägre ränta än tidigare. Netto av erhållna samt lämnade koncernbidrag och skattekostnader är 1 157 mnkr (835). Resultat efter skatt uppgår till 826 mnkr (480). Balansomslutningen har jämfört med 2017 ökat med 11,3 procent, 1 966 mnkr, från 17 465 mnkr till 19 431 mnkr. Det egna kapitalet ökade från 13 222 mnkr till 13 285 mnkr och soliditeten har förändrats från 76,9 procent till 70,8 procent. Vid utgången av året hade moderbolaget en lånevolym på 3 953 mnkr (3 287).

Per underkoncern / kluster – resultat efter finansiella poster

Belopp i mnkr	2018	2017	2016
Energi	658	636	607
Bostäder	487	568	447
Lokaler	353	142	517
Näringsliv	- 50	- 49	- 48
Kollektivtrafik	50	48	23
Hamn	245	214	217
Turism, Kultur & Evenemang	- 217	- 230	- 188
Interna bolag	17	37	29

Regionala bolag inkl. Boplats	60	103	71
Moderbolag	-331	- 355	- 137
Koncernjusteringar	308	329	115
Resultat efter finansiella poster	1 578	1 443	1 653

*Tabellen innehåller koncerneliminerade resultat.

Energi

Göteborgs Energikoncernen redovisar ett högre resultat efter finansiella poster än föregående år. Jämfört med föregående år har bruttomarginalen stärkts trots avyttrad verksamhet. Om resultat efter finansiella poster rensas för avyttrad verksamhet och engångsposter är resultatförbättringen i jämförelse med föregående år ännu högre. Det högre täckningsbidraget jämfört med föregående år drivs framförallt av Fjärrvärmeaffären och Gashandeln. Även Stadsfiber, Sol- och vindenergi, Gasnät och Kyla bidrar positivt. Den största negativa förändringen relaterar till den avyttrade elnätsaffären i Partille Energi Nät. Engångsposter tillsammans med utrangeringar uppgår till -74 mnkr och avser slutreglering av försäkringsärende, reserveringar kopplade till nedstängning av GoBiGas samt kreditförluster kopplade till händelser på elhandelsbörsernas Nasdaq Commodities.

Koncernens avkastning på sysselsatt kapital uppgår till 8,9 procent (7,7) och soliditeten uppgår till 47 procent (46). Vid utgången av året hade koncernen en lånevolym på 3 904 mnkr (4 030).

Bostäder

Framtiden koncernen redovisar ett lägre resultat efter finansiella poster än föregående år. Avvikelsen i resultatet beror främst på nedskrivningar i nyproduktionsprojekt vilka uppgår till -244 mnkr. Enligt redovisningsregler (kap. 23 i K3) ska en tillgång skrivas ned om återvinningsvärdet är lägre än tillgångens bokförda värde. Byggmarknaden befinner sig i en högkonjunktur vilket innebär höga produktionskostnader. En marknadsvärdering sker av nyproduktionsprojekten utifrån de avkastningskrav som marknaden sätter på aktuellt läge. Hyresnivåerna (som i huvudsak påverkar driftnettot), i de lägen som koncernen har ett antal pågående projekt, är inte tillräckligt höga för att åstadkomma ett marknadsvärde som motsvarar produktionskostnaden (bokfört värde). Som motvikt till nedskrivningarna finns en reavinst vid fastighetsförsäljning om 63 mnkr. Jämförelsestörande intäkter 2017 var realisationsresultat 129 mnkr vid fastighetsförsäljning och nedskrivningar om -94 mnkr samt avsättningar -18 mnkr hos Göteborgs Egnahems AB avseende putsfasader.

Vid årsskiftet hade koncernens fastigheter ett sammanlagt marknadsvärde på 95 251 mnkr (87 913) inklusive pågående nyproduktion och ombyggnadstillägg motsvarande ett marknadsvärde på 19 318 kr/kvm (17 876). Totalt marknadsvärde överstiger bokfört värdet på fastigheter och ombyggnadstillägg med 68 153 mnkr (59 626). Koncernens avkastning på sysselsatt kapital uppgår till 2,7 procent (3,3) och den justerade soliditeten uppgår till 64 procent (63). Vid utgången av året hade koncernen en lånevolym på 17 018 mnkr (16 016).

Lokaler

Higabkoncernen redovisar ett högre resultat efter finansiella poster än föregående år. Avvikelsen avser främst

skillnaden i realisationsresultat och nedskrivningar mellan åren. Det gäller Älvstrandens avyttringar av aktiebolag (fastigheter Pumpgatan till Geely, 204 mnkr) samt en byggrätt avseende Lindholmens Tekniska Gymnasium och markområde i Långedrag som sålts till fastighetskontoret (29 mnkr). Även Higab har sålt mark till fastighetskontoret, på Talattgatan och i Arendal (7 mnkr). Parkeringsbolaget har gjort en nedskrivning av garaget på Skeppsbron om -21 mnkr. Higab har, efter årets fastighetsvärdering, skrivit ner fastighetsvärde på Skeppsbron 4 och Billdals Gård om tillsammans -38 mnkr. Älvstranden har, efter årets fastighetsvärdering, gjort nedskrivningar på -12 mnkr.

Föregående år hade Myntholmen AB realisationsvinst vid avyttring av aktier (Qwigoberga Mark AB innehållande fastighet i Kviberg) om 48 mnkr, Higab AB hade sålt fastigheter till Fastighetskontoret med en realisationsvinst om 31 mnkr och Göteborgs Stads Parkerings AB hade gjort nedskrivning om -72 mnkr på projekt Skeppsbrogaraget.

Vid årsskiftet hade koncernens fastigheter ett sammanlagt marknadsvärde på 23 713 mnkr (22 563). Detta värde överstiger summan av bokfört värde på fastigheter och ombyggnadstillägg med 13 963 mnkr (13 801). Detta innebär att koncernens justerade soliditet uppgår till 52 procent (52). Koncernens avkastning på sysselsatt kapital är 4,5% (3,1). Vid utgången av året hade koncernen en lånevolym på 7 998 mnkr (7 491).

Näringsliv

BRG koncernens resultat efter finansiella poster är något lägre än föregående och avvikelsen avser främst resultat hos intressebolag.

Kollektivtrafik

Göteborgs Spårvägar koncernen redovisar ett högre resultat efter finansiella poster än föregående år. Verksamheterna Spårvagn och Buss visar ett bättre resultat medan verksamheten Trafikantservice visar ett lägre resultat än föregående år. Spårvagnstrafiken har haft lägre kostnader för personal och material samt positiv indexutveckling. Bussverksamheten visar ett högre utfall genom högre incitamentsersättning, bonus för kundnöjdhet och lägre personalkostnader.

Hamn

Göteborgs Hamn redovisar ett högre resultat efter finansiella poster än föregående år. Omsättningen ökar med 2 procentenheter jämfört med 2017 och förklaras främst av högre intäkter relaterat till marknadsgarantier och penalties, förlikning kring pålskador samt hantering av försäkringsersättning för Torsviken. På kostnadssidan är årets infrastrukturkostnader lägre än föregående år där åtgärder rörande återställande av skadade pålar i samband med underhållsmuddring 2014 återställdes. Koncernens avkastning på sysselsatt kapital uppgår till 11,0 procent (10,2) och soliditeten uppgår till 54 procent (50). Vid utgången av året hade koncernen en lånevolym på 790 mnkr (814).

Turism, Kultur & Evenemang

Koncernen visar ett resultat efter finansiella poster som är högre än föregående år. Lisebergs resultat minskade något liksom Stadsteaterns och Göteborg & Cos. Got Event visar ett högre resultat där ordinarie evenemangsverksamhet gått bättre än föregående år och där resultatet för 2017 belastades av underskottet i FEI EM i Ridsport. För Liseberg har antal gäster varit i nivå med föregående år dock var kostnaderna högre. I

kostnaderna ingick nedskrivning av anskaffningskostnader för byggnader som rivits i samband med att markparkering anläggs inför Jubileumsprojektet och rivningar inför Västlänksarbetet. För Stadsteatern har beläggningsgraden varit något lägre än föregående år. Även kostnaderna och där personalkostnaderna har varit något högre. Göteborg & Co belastades 2018 med kostnaderna i samband med Volvo Ocean Race. Lisebergskoncernens avkastning på sysselsatt kapital uppgår till 5,6 procent (7,3) och soliditeten uppgår till 59 procent (63). Vid utgången av året hade Lisebergskoncernen en lånevolym på 365 mnkr (279).

Interna bolag

Försäkrings AB Göta Lejon och Göteborgs Stads Leasing AB:s (GSL) resultat efter finansiella poster är lägre än föregående år. För Försäkrings AB Göta Lejon är det främst utfallet för försäkringsersättningar, på grund av många mindre skador, som påverkat resultatet negativt. För GSL är det beräkningen av pensionsskulden och den årliga förändringen som förklarar avvikelser mellan åren. År 2017 var det en positiv avvikelse på över 10 mnkr. Bolagets verksamheter visar en marginell resultatförbättring under 2018 jämfört med för 2017.

Regionala bolag

Renovakoncernen och Gryaab visar lägre resultat än föregående år och Grefab ett marginellt högre resultat. För Renovakoncernen är det inom Renova AB den största negativa avvikelser mellan åren finns. Främst gäller det underhållskostnader för anläggningar, ökade kostnader för utsläppsätter och fastighetskostnader. Negativa avvikelser för Gryaab gäller både lägre intäkter, främst försäljning av spillvärme, samt högre kostnader.

Boplats Göteborg AB

Boplats visar ett högre resultat efter finansiella poster än föregående år. Orsaken är främst lägre kostnader då flera aktiviteter och rekryteringar avvaktats inför beslut om bolagets verksamhet i kommunfullmäktige.

Investeringar, likviditet och finansiell ställning

Investeringar

Koncernens investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar uppgår till 5 834 mnkr (5 430). I aktier och andelar har investeringar via moderbolag och dotterbolag skett med 1 mnkr (172).

Likviditet och Finansiell ställning

Koncernens likvida medel inklusive kortfristiga placeringar uppgår till 2 822 mnkr (1 804).

Koncernens lån har under året ökat med 2 017 mnkr, från 35 637 mnkr till 37 654 mnkr. Detta främst genom upplåning inom Bostäder, Lokaler och Stadshus AB.

Personal

Medelantalet anställda i koncernen uppgick under året till 6 553 (6 572), varav 63 procent (65) män och 37 procent (35) kvinnor. Medelantalet anställda i moderbolaget inklusive filial GEO uppgick till 14 (14), varav 43 procent (50) män och 57 procent (50) kvinnor.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Inom koncernen

Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB har den 2 januari 2019 tecknat avtal med Västtrafik AB om försäljning av 15 procent av aktierna i Göteborgs Spårvägar AB.

Inga övriga väsentliga händelser, utöver den ordinarie verksamheten, har inträffat efter räkenskapsårets utgång.

Moderbolaget

Inga väsentliga händelser, utöver den ordinarie verksamheten, har inträffat efter räkenskapsårets utgång.

Förväntad framtida utveckling inom koncernen

Bolagen inom koncernen arbetar inom olika näringsgrenar och på skilda marknader. För bolag som arbetar på en konkurrensutsatt marknad är naturligtvis den egna konkurrensförmågan helt avgörande för bolagets framtid. Hit räknas Göteborgs Hamn AB, Liseberg AB, samt i viss utsträckning även Göteborg Energi AB, Göteborgs Spårvägar AB och Got Event AB.

I koncernen ingår även Älvstranden Utveckling AB samt Förvaltnings AB Framtiden med fyra allmännyttiga bostadsbolag, byggherrebolag och Egnahemsbolaget som samtliga agerar fullt ut på en konkurrensutsatt marknad. Övriga fastighetsbolag är representerade av Higab, Förvaltnings AB GöteborgsLokaler och Göteborgs Stads Parkerings AB som agerar i mer eller mindre stor utsträckning i en konkurrensutsatt marknad.

Koncernens intjänandeförmåga ligger på en något högre nivå 2018 jämfört med 2017, undantaget jämförelsestörande poster. De finansiella förutsättningarna att fullfölja uppdraget om finansiell samordning inom koncernen är fortsatt goda under förutsättning av bibehållen lönsamhet. Det finns stora övervärden i koncernens tillgångar. Framtidsplaner visar på stora behov av investeringar i koncernen samtidigt som det på sina håll finns signaler om lägre lönsamhet i samband med de stora infrastrukturprojekt som planeras. Ökad upplåning till de nivåer som den långsiktiga planen visar ger ökad riskexponering vid räntehöjningar. Införda ränteaavdragsbegränsningar kommer i sin nuvarande form och med högre räntenivåer innebära negativ påverkan på koncernens samlade finansiella förmåga. Utvecklingen behöver följas noggrant och uppmärksammas tidigt. Nyttorealiseringskalkyler är en viktig del i beslutsprocessen för investeringar. Olika finansieringslösningar behöver övervägas. Detta gör det viktigt att se koncernen som helhet och att den är i balans. En god ekonomi säkerställer att koncernen hållbart kan fortsätta leverera samhällsnytta på en hög nivå.

Moderbolaget

Moderbolaget kommer, genom ett aktivt utvecklingsarbete, att fortsätta utveckla formerna för stadens bolagsstyrning. Aktiviteter och arbetsmoment har implementerats fortlöpande och kommer att fortsätta under det närmaste året. Parallellt med att koncernen implementerar nya arbetssätt kopplade till ägar- och koncernstyrning har arbete rörande gemensam kulturutveckling tagit sin början. Utgångspunkten har varit att bidra i stadens utveckling av kulturfrågorna med stadens förhållningssätt som grund. Koncernnytta och

helhetssyn ska genomsyra bolagens verksamhet. Ändamålet med koncernbolaget är att i dialog med bolagen främja en aktiv ägarstyrning av stadens bolag med utgångspunkt i kommunfullmäktiges ägardirektiv, budget och andra styrande inriktningsdokument. Inom koncernen sker en ökad samordning som syftar till att skapa förutsättningar för måluppfyllelse och utnyttjande av synergier inom koncernen. Bolagets filial, GEO, kommer med utgångspunkt från beslutad handlingsplan genomföra påverkansarbete gentemot EU:s institutioner, profilera Göteborg och skapa kontaktytor för nya EU-projekt.

Energi

Energibranschen är inne i en fas med snabb utveckling på många plan. Den digitala tekniken utvecklas snabbt och kunderna ställer allt högre krav och en del blir också medproducenter. Nya aktörer utmanar branschen och omdefinierar vad ett energibolag är och gör. Fossila bränslekällor ersätts av förnybara samtidigt som kraven på smarta system och energieffektiva lösningar öka från alla håll. De kommande åren kommer förändringen av Göteborg att gå allt fortare. Större infrastrukturprojekt i kombination med tillkomsten av nya stadsdelar kommer att ställa stora krav på energiinvesteringar och utveckling av nya energisystem.

Bostäder

Det råder stor bostadsbrist i Göteborg där många, främst unga vuxna får stå i bostadskö flera år innan det kan få sin första bostad. Tillgången till attraktiva bostäder är ett viktigt instrument i Göteborgs framtida utveckling. Näringslivet behöver möjlighet till rörlighet på bostadsmarknaden, inflyttande universitetsstudierande måste ha någonstans att bo så även nyanlända svenskar. Framtidenkoncernen har ett särskilt uppdrag i detta sammanhang.

Målet är att successivt nå 1 400 inflyttningsklara bostäder per år. Samarbetet med stadens olika aktörer bedöms vara gott men de nu framtagna detaljplanerna möjliggör en produktionstakt enligt målnivån fram till 2022 för att därefter minska kraftigt. Anledningen till situationen är framförallt resursbrist i de verksamheter som ansvarar för planprocessens olika delar. Utmaningen är känd i stadens organisation och ansträngningar görs för att finna lösningar.

Lokaler

De viktigaste frågorna som Higab AB står inför är fortsatt arbete kring samverkan och samordning för att få ytterligare effektivisering i Higab koncernen.

Andra viktiga frågor är risker förknippade med större investeringsprojekt, såsom exempelvis ökade byggkostnader, tidsförskjutningar, kompetensförsörjning mm.

Göteborgs Stads Parkerings AB:s utmaning är att skapa en långsiktig ekonomisk uthållighet för att klara finansieringen av framtida nyproduktion. Omtaget kring Skeppsbron ökar osäkerheten vad gäller tillgänglighet till området och centrala staden samt kring kostnaden för parkeringsgaraget.

Älvstranden Utveckling AB bedriver verksamhet inom stadsutveckling med stora investeringsvolymerna med tillhörande risker och möjligheter. Samverkan med stadens planerande nämnder, samverkan med aktörer inom byggbranschen, omvärldsfaktorer som räntenivå och världskonjunktur kommer att ha stor inverkan på hur bolaget kan fullfölja sitt uppdrag ifråga om uppfyllandet av Vision Älvstaden.

Näringsliv

Den globala konkurrensen ställer stora krav på att Västsverige fortsätter utvecklas, med tillgång till relevant kompetens, en attraktiv stad/närregion goda marknadsförutsättningar och en fortsatt hög investeringsnivå – från näringsliv, akademi och offentliga aktörer.

Detta samtidigt som den globala högkonjunktur som varit under en längre period, ses vika.

För att lyckas med detta krävs att ett starkt samarbete med alla nyckelaktörer. Business Region Göteborg (BRG), samt de olika minoritetsägda bolagen – med Science Parks i spetsen, är väsentliga i att skapa goda mötesplatser och bidra till förutsättningar för ledande forskning och innovation. Även ett gott företagsklimat är väsentligt för framtiden. För att nå dessa mål har kommunfullmäktige nyligen beslutat om ett näringslivsstrategiskt program mot 2035.

Kollektivtrafik

Spårvagnsverksamheten bedöms fortsatt vara en prioriterad och viktig del av stadens och regionens utveckling. Efterfrågan bedöms fortsatt vara hög. En förutsättning för ytterligare vagnar och utökad trafik är också att den nya vagnhallen på Ringön byggs. På de marknader som koncernen verkar finns en knivskarp konkurrens i upphandlingarna. Koncernen måste därför fokusera såväl på hög ekonomisk effektivitet som på en högkvalitativ tjänst. Koncernen kommer därför att fortsätta arbetet med att utveckla organisationen i enlighet med detta. Genom Västtrafik AB:s delägande i Göteborgs Spårvägar AB samt förändringar i organisering av spårvagnsverksamhet ser möjliggörs att möta behoven av att förstärka och utveckla kollektivtrafiksystemet i Göteborg, där spårvägstrafiken idag och på längre sikt är en grundförutsättning för en effektiv kollektivtrafik i staden.

Hamn

Göteborgs Hamn AB verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad. Konjunkturutvecklingen har en direkt påverkan på transportflödena och därmed utvecklingen av hanterade volymer i hamnen. Den svenska industrin efterfrågar fler destinationer och ökad frekvens. Hamnens uppgift är att göra de nödvändiga investeringar som krävs för att bibehålla rollen som ett attraktivt godsnav.

I takt med att den globala fartygsflottans storlek ökar i samtliga segment, att lönsamhet för rederier bygger på högt resursutnyttjande samt att det sannolikt kommer att ske en ytterligare koncentration till hamnar som kan erbjuda rätt förutsättningar avseende tillräckliga godsvolymer behövs det göras åtgärder i Göteborgs Hamn för att hantera kapacitetsbegränsningarna i farleden. Under året kom beskedet att svenska staten delfinansierar en fördjupning av farleden med 1 255 mnkr som kan utnyttjas från 2024, vilket är viktigt för godsnavets utveckling. Förberedelse inför ansökan om EU-stöd pågår.

Turism, Kultur & Evenemang

Besöksnäringen, och resande, förväntas ha en fortsatt stark tillväxt på global basis. Under många år har Göteborgs modell för utveckling av besöksnäring varit både nationellt, och internationellt, ledande. Det nära samarbetet mellan staden, akademien, näringslivet och göteborgarna skapade under lång tid en konkurrensfördel för Göteborg. Omvärlden har ur många perspektiv kommit ifatt, och i vissa fall även passerat, och ökat globalt välbefinnande, globalisering och ändrade legala förutsättningar ställer stora krav på bolagen i klustret att kontinuerligt utvecklas, samlat och enskilt.

Det pågår även, i olika faser, stora investeringsprojekt gällande stadens anläggningar, som är mycket väsentliga från framtiden. Kommunfullmäktige beslutade nyligen om besöksnäringens långsiktiga målbild, vilket skapar riktning i det strategiska arbetet.

Interna bolag

Göta Lejon AB:s viktigaste framtidsfrågor är att vidareutveckla riskhanteringsarbetet med Stadens övriga nyckelorganisationer.

Göteborgs Stads Leasing AB:s verksamhet är fokuserad på att kontinuerligt leverera bättre och mer effektiva och hållbara tjänster till Stadens förvaltningar och bolag.

Regionala bolag

Renova

Samhället i stort förändras mot ett cirkulärt kretsloppssamhälle där produkter och restresurser cirkulerar i produktions- och handelssystem och deponimängderna minskar. Över tid har avfallsbranschen avreglerats, blivit mer marknadsmässig, mer internationell och allt mer nyanserad med kund- och materialflödesunika lösningar istället för större samhällsinfrastrukturer. En allt mer aktuell diskussion om materialåtervinning sätter press på producenter att förändra varor så att återvinning kan underlättas.

Inom EU ökar kraven på miljöriktig behandling av avfall, något som i många fall är förknippad med stora investeringar som t ex behandlingsanläggningar. Idag finns det periodvis överkapacitet på modern behandlingskapacitet i vissa länder medan det helt saknas i många andra. För att maximera utnyttjandet av den bästa samhällsinfrastrukturen, så kommer indikationer på att man på EU-nivå kan komma att acceptera ökad internationell transport av avfall till de mest effektiva anläggningarna som har ledig kapacitet. Detta har under de senaste åren inneburit ökad handel med avfall.

Konkurrensen är fortsatt hård på både transporter och behandlingstjänster. I regionen etablerar sig nya aktörer från andra regioner, andra länder och andra branscher. Marknadspriserna har dock stabiliserats då efterfrågan ökat och resursutnyttjandet med avseende på behandling i vår region är hög.

Verksamheten påverkas av konjunkturen samt av förändrade marknadspriser för energi och råvaror.

Gryaab AB

Den framtida utvecklingen av verksamhet och ekonomin påverkas till största delen av miljökrav som fastställs för verksamheten och de ökade reningskrav som sannolikt kommer i framtiden.

I Göteborgsregionen finns höga ambitioner om tillväxt och detta kommer att innebära en belastningsökning för Gryaab. Det har också gjorts förfrågningar från ytterligare kommuner om att eventuellt få ansluta sig. Analyser har gjorts vilka visar att framtida belastningsökningar sannolikt kommer att klaras men det kommer att krävas ytterligare investeringar vilket ger högre driftskostnader. Ryaverket är en åldrande anläggning och för att bibehålla robusthet och därmed driftssäkerhet behövs det fokus på planering och genomförande av förebyggande underhåll.

Göteborgsregionens Fritidshamnar AB (Grefab)

För Grefab är miljöfrågan redan idag ett krävande arbetsområde som framöver kommer att kräva allt mer arbetsinsatser och åtgärder för att säkerställa en önskvärd reduktion avseende miljöpåverkan från verksamheten. I en utredning har ett antal problemområden avseende miljöarbete och miljöåtgärder definierats, t.ex. spolplattor, oljeavskiljning, föroreningar i mark och sediment, båtbottnfärger.

Boplats Göteborg AB

I enlighet med beslut i kommunfullmäktige ska bolaget bli en kommunal bostadsförmedling. Beslutet innebär en omvandling från nuvarande marknadsplats till en bostadsförmedling i likhet med förmedlingarna i Stockholm och Malmö. Kommande året kommer att präglas av implementering av kommunfullmäktiges beslut.

Regelverk för bolagsstyrning

Styrningen utgår från aktuella lagar, regler, principer och styrande dokument såsom:

- Aktiebolagslagen
- Kommunallagen
- SKL:s principer för styrning av kommun- och landstingsägda bolag.
- Bolagsspecifikt ägardirektiv för Göteborgs Stadshus AB.
- Riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag (Generellt ägardirektiv).
- Styrande dokument från Göteborgs Stad.
- Styrande dokument inom koncernen Göteborgs Stadshus AB.

Därutöver styr bolagen utifrån Göteborgs Stads prioriterade mål.

Bolagsstämman

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ. Vid bolagsstämman fastställs resultat- och balansräkningar samt beslutas om utdelning. Vid Göteborgs Stadshus AB:s stämma representerar ombudet Stadens aktier.

Styrelsen

Styrelsen bär det yttersta ansvaret och ska förvalta bolagets angelägenheter och aktieägarnas intresse. Bolagets styrelse består av åtta ledamöter (4 kvinnor och 4 män) och en suppleant (en man) utsedda av Göteborgs kommunfullmäktige. Styrelsen har under året haft 10 ordinarie styrelsemöten och 1 extra styrelsemöte. Ordinarie styrelsemöten är koordinerade med ordinarie rapporttillfällen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Styrelsen har 2018-05-07 fastställt en arbetsordning för sitt interna arbete, vd-instruktion samt instruktion för ekonomisk rapportering till styrelsen.

Verkställande direktör

Styrelsen utser verkställande direktör, i regel i samråd med kommunstyrelsen. Verkställande direktören är ansvarig för den löpande förvaltningen i bolaget och leder verksamheten enligt den av styrelsen fastställda vd-instruktionen. Verkställande direktören är föredragande i styrelsen och ansvarar för att ge styrelsen

erforderliga rapporter och beslutsunderlag. Verkställande direktören ansvarar också för att beslut som fattas av styrelsen verkställs. Verkställande direktör är inte ledamot i styrelsen men deltar regelmässigt vid styrelsemöten.

Utvärdering av styrelse och verkställande direktör

En utvärdering av styrelse och verkställande direktörs arbete sker årligen i alla koncernens bolag.

Revisorer

Två typer av revisioner med avseende på ekonomi och förvaltning utförs varje år för alla bolagen i koncernen.

- Revision som utförs av auktoriserad revisor.
- Revision som utförs av lekmannarevisorer som utsetts av kommunfullmäktige.

Båda revisionsrapporterna återfinns i årsredovisningen.

Finansiella risker inom koncernen

Koncernen Göteborgs Stadshus AB är genom sin diversifierade verksamhet exponerad för finansiella risker av varierande slag och omfattning. Med finansiell risk menas de förändringar i koncernens kassaflöde som förklaras av förändringar i valutakurser, räntenivåer och råvarupriser samt kredit-, likviditets- och finansieringsrisk.

Varje bolag i koncernen ska ha en av respektive styrelse beslutad Finansiella anvisningar baserade på kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens riktlinjer. Målsättningen är att anpassa den finansiella risken i respektive bolag till en för verksamheten acceptabel nivå inom det riskmandat som anges i finanspolicyn. Eventuella avvikelser från bolagens anvisningar skall omgående lämnas till enheten för Finans på Stadsledningskontoret. Samtliga lån, finansiella derivat och placeringar ska genomföras av Finans.

De huvudsakliga riskerna koncernen är utsatt för beskrivs nedan:

Finansieringsrisk och ränterisk

Kommunfullmäktige har beslutat om reviderad **Finanspolicy och finansiella riktlinjer** för Göteborgs Stad. Därutöver har Kommunfullmäktige beslutat om principer för **Finansiell Samordning i Göteborgs Stad**. Dessa principer tillämpas successivt i takt med befintliga lån och finansiella derivat förfaller till betalning.

Principerna innebär att staden svarar för bolagens samlade upplåningsbehov och ränteeponering i marknaden utifrån ett hela staden perspektiv. Detta innebär att varje enskilt bolag inte längre ska fastställa sin egen ränteeponering (ränterisk) och inte heller sin egen förfallostruktur (finansieringsrisk). Bolagen "tilldelas" en ränterisk och en finansieringsrisk som är ett genomsnitt av stadens exponering i marknaden.

Samtliga bolag har tecknat avtal med kommunen avseende de administrativa villkoren vid upplåning och placering samt utnyttjande av eventuella krediter.

Göteborgs Stadshus AB:s externa upplåning

Riksdagen har beslutat om särskilda villkor för kommuninterna lån som avser förvärv av så kallade delägarrätter. Detta innebär att räntor på interna lån som tas upp av ett moderbolag avseende förvärv av dotterbolag, inte är avdragsgilla. Denna intressegemenskap kan enbart brytas genom att Stadshus AB upptar externa lån.

Stadshus AB behöver således uppta lån som inte omfattas av Stadens nya finansiella samordning. Detta innebär i sin tur att Stadshus AB måste fastställa riskmandat för såväl räntor som förfallostruktur för långa externa lån. I syfte att underlätta upptagande av externa lån har staden blivit medlem i Kommuninvest.

Styrelsen för Stadshus AB beslutade 2018-05-07 om följande anvisningar för bolagets externa lån avseende förvärv av dotterbolag.

- Lånen ska administreras genom finansfunktionen vid stadsledningskontoret, som vid behov svarar för riskavtäckning via finansiella derivat.
- Lånens genomsnittliga räntebindning ska ligga i intervallet 2 - 4 år med jämn förfallostruktur.
- Lånens genomsnittliga förfall skall ligga i intervallet 2 - 4 år med jämn förfallostruktur.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken att valutakursförändringar negativt påverkar koncernens resultat- och balansräkningar.

Vid köp av varor i utländsk valuta exponeras koncernen för valutarisk. Enligt kommunens finanspolicy får bolagen inte vara utsatta för valutaexponering. I samband med köp i utländsk valuta skall således valutarisken elimineras. Betalningsflöden kan valutasäkras med hjälp av valutaterminer och valutaswappar.

Kreditrisk

Kreditrisk innebär exponering för förluster om en motpart inte kan fullfölja sina åtaganden. De regler som gäller vid kreditgivning till kunder behandlas i respektive bolags kreditpolicy och kundfordringar är föremål för kreditkontroll.

Råvaruprisrisk

Med råvaruprisrisk avses risken att råvaruprishöjningar negativt påverkar koncernens resultat- och balansräkningar. Koncernen är framförallt genom sin energiintensiva verksamhet exponerad för prISRISKEN på olje-, el- och naturgasmarknaden. I syfte att utjämna prissvängningar på marknaden och därigenom få en jämn utveckling på koncernens energikostnader använder koncernen sig av oljederivat (Brent Crude Oil och Gas Oil), elderivat (Nord Pool) med löptider på mellan 1 och 16 månader och naturgasderivat.

Försäkringsrisk

Koncernen är exponerad för försäkringsrisk bland annat genom bolaget Försäkrings AB Göta Lejon. Försäkringsrisk består av: teckningsrisk, reservsättningsrisker, koncentrationsrisker och återförsäkringsrisker. Teckningsrisk finns om det finns risk att den beräknade premien inte täcker det förväntade skadebeloppet. Bolaget begränsar denna risk genom att köpa återförsäkring med stop loss-skydd. Reservsättningsrisk föreligger om det finns risk att den avsatta reserven för inträffade skador inte är tillräcklig. Även här ger stop loss-återförsäkringen ett skydd.

Genom den av kommunfullmäktige beslutade försäkringspolicyn ska Försäkrings AB Göta Lejon svara för försäkringsskyddet för stadens samtliga bolag och nämnder. Risker hanteras genom köp av återförsäkring. För att minimera återförsäkringsrisken accepteras inte återförsäkrare med lägre rating än BBB på Standard & Poor's skala.

Miljöinformation

Göteborg Energi

Göteborg Energi arbetar systematiskt med att säkerställa efterlevnad av miljölagstiftningen genom bland annat omvärldsbevakning, internrevision och kontroll och utvärdering av miljölagefterlevnaden.

Inom Göteborg Energi finns tre bolag med tillstånds- och/eller anmälningspliktig verksamhet.

Göteborgs Spårvägar

Göteborgs Spårvägar arbetar systematiskt med fokus på ständiga förbättringar och har ett verksamhetsledningssystem baserat på kraven i miljöstandard ISO 14001. Verksamheten följs årligen upp genom tillsynsbesök från Miljöförvaltningen, lagrevisioner, interna revisioner, miljöronder och egenkontroller. Göteborgs Spårvägars verksamhet är anmälningspliktig enligt Miljöbalken avseende fordonstvätt, verkstadslokaler samt förbrukning av lösningsmedel.

Göteborgs Hamn

Göteborgs Hamn AB arbetar aktivt och långsiktigt, utifrån Göteborgs Stads miljöprogram, för att minimera verksamhetens miljöpåverkan och för att bidra till hållbara transporter. Hela bolagets verksamhet är certifierad enligt ISO 14001.

Göteborg & Co

Got Event

Got Event är sedan 2004 miljödiplomerat enligt Svensk Miljöbas modell. Diplomeringen utgör ramverket för bolagets miljöledningssystem och genomgår årligen en revision genomförd av Miljöförvaltningen för att säkerställa att det systematiska miljöarbetet uppfyller kraven som modellen ställer.

I samband med vissa evenemang kan det uppstå påverkan på omgivningen, bland annat i form av ljud, ljus och vibrationer. Denna form av omgivningspåverkan benämns i Miljöbalken som "miljöfarlig verksamhet". Mark- och Miljööverdomstolen fastställde 2013 att Got Event är verksamhetsutövare enligt Miljöbalken och har därför ansvar för det förebyggande arbetet.

Got Event driver i centrala Göteborg Valhallabadet som är en anmälningspliktig verksamhet. Verksamheten är anmäld till Miljöförvaltningen och bolaget följer förordningen som styr egenkontroll och dokumentation.

Göteborgs Stads Leasing

Bolaget bedriver ingen verksamhet som är tillståndspliktig. Bolagets Svanen-märkta fordonstvätt är en anmälningspliktig verksamhet.

Renova

Renova AB äger en av avfallskraftvärmeverkets fyra förbränningslinjer. Ägarkommunerna har valt att tilldela bolaget behandlingen av hushållens restavfall, vilket betyder att Renova AB står för 30% av utsläppen. Det betyder att hushållsavfallet ger upphov till drygt 80 kg CO₂ per kommuninvånare. Bolaget driver också förbehandlingen av matavfall. Utsorteringen av matavfall och livsmedelsavfall ökar. Det pressade, homogeniserade och kvalitetssäkrade matavfallet säljs sedan vidare till externa rötningsanläggningar. Renova AB har också tilldelats vissa transporter av avfall, det gäller t.ex. hushållsavfall som tippats på omlastningsstationerna och avfall från återvinningscentralerna.

Gryaab

Gryaabs verksamhet är tillståndspliktig enligt Miljöbalken. Avloppsreningsverket har verksamhetskod 90.10 enligt miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251). Utöver det har Gryaab tillstånd att ta emot vissa mängder organiskt avfall, vilket har verksamhetskod 90.160. Slamförvaringen i bergrummet i Syrhåla har verksamhetskod 90.300.

Uppskattningar och bedömningar

För att kunna upprätta redovisningen i enlighet med BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3) och god redovisningssed krävs att det görs bedömningar och antaganden som påverkar i bokslutet redovisade tillgångar, skulder, intäkter och kostnader samt övrig information. Dessa bedömningar baseras på historiska erfarenheter samt andra faktorer, inklusive förväntningar på framtida händelser, som bedöms vara rimliga under rådande omständigheter. Faktiskt utfall kan skilja sig från dessa bedömningar om andra antaganden görs eller andra förutsättningar föreligger.

Fastighetsvärdering

För marknadsvärdering av koncernens fastighetsbestånd inom bostadsföretagen används Datschas värderingsverktyg som bygger på en tioårig kassaflödeskalkyl samt ett beräknat restvärde, baserat på driftsnettot för år elva. I kassaflödet ingår kontrakterade intäkter och bedömda kostnader. Kontraktshyran minskas med en schabloniserad drifts- och underhållskostnad samt fastighetsskatt. För utveckling av driftsnettot under kalkylperioden görs antaganden om utveckling av inflation, hyror, hyresbortfall, drifts- och underhållskostnader samt fastighetsskatt. För kalkylperiodens sista år beräknas ett restvärde, vilket motsvarar ett bedömt marknadsvärde vid denna tidpunkt. Driftsnettot och restvärdet uttrycks i nominella termer och diskonteras med en kalkylränta som är baserad på marknadens direktavkastningskrav.

Direktavkastningskrav och kalkylränta styrs av vilket läge varje fastighet har. Alla bostadsfastigheter delas in i kategori A, B eller C med undergrupper A1–A5, B1– B5 samt C1–C3 beroende på läge och attraktivitet. Både hyresgästers och investerares bedömning beaktas. A1-läget har högst efterfrågan, medan C3 karakteriseras av lägst efterfrågan. Lägesindelningen styr också drifts- och underhållskostnaderna, tillsammans med vilket värdeår varje fastighet har. Fastigheterna delas in i grupper efter värdeår. Värdeåret styrs av fastigheternas nybyggnadsår med årstillägg för större investerings- och underhållsåtgärder.

Kalkylränta och direktavkastningskrav härleds ur de transaktioner som noteras på marknaden. Härledning sker dels med hjälp av egna analyser baserade på information i ortsprisssystem, i nyhetsbrev och från

fastighetsvärderare, dels med hjälp av de bedömningar som de externa värderingsinstituten gör. Varje fastighet är unik och fastigheter som normalt omsätts under ett år går inte direkt att jämföra med de fastigheter som här värderas. Det är dessutom svårt att dra generella slutsatser från genomförda affärer, och de avkastningskrav som baseras på bostadsföretagens interna lägesindelning, är behäftade med viss osäkerhet. Osäkerheten visas till exempel genom att de externa värderingsinstituten tillämpar olika räntekrav på samma typ av fastighet, vilket resulterat i olika nivåer på värdebedömningarna.

För vissa fastigheter görs justeringar som avviker från det normala värderingsförfarandet. Enbostadshus värderas med en ortsprismetod. De fastigheter där fastighetsägaren har ett större eller mindre åtagande än vad som är normalt för fastighetstypen, justeras för kassaflödeseffekter utöver det normala. Projektfastigheter värderas enligt ett separat förfarande, där värdet beräknas som om byggnaden vore färdigställd vid värdetidpunkten varefter återstående kostnader dras av. Fastigheter under nyproduktion samt fastigheter där planerade aktiveringar uppgår till minst 10 procent av fastighetens marknadsvärde, värderas enligt principen för projektvärdering.

Fastigheterna har värderats var för sig utan hänsyn till portföljeffekter eller andra omständigheter som skulle avvika från en normal försäljningsprocess. Antaganden som görs i den interna värderingen utgår ifrån bedömningar gjorda av de externa värderingsinstituten. Eftersom en värdering ska spegla förväntade betalningskonsekvenser finns alltid en osäkerhet i bedömningen. Varje fastighet har unika egenskaper som inte alltid kan beaktas i en schabloniserad modell och det är svårt att förutsäga hur priset vid en försäljning skulle utfalla. Ett bedömt marknadsvärde är alltid behäftat med ett visst osäkerhetsintervall. I normala fall uppgår det till mellan 5 och 10 procent.

Higabs fastighetsbestånd internvärderas årligen och i år har även externvärdering skett. Detta görs enligt en värderingsmetod som utgår från direktavkastningen för varje fastighet. Syftet med värderingen är att säkerställa att de enskilda fastigheternas bokförda värde ej överstiger verkligt värde. Vid beräkningen används individuellt framtagna direktavkastningskrav per fastighet. Utgångspunkterna i värderingen har varit:

- Förväntade hyresintäkter och driftskostnader för de kommande åren.
  - I driftskostnaderna ingår eventuella tomträttsavgälder samt interna administrationskostnader med 40 kr/m².
  - Underhållskostnaderna som legat till grund för beräkningen har schabloniserats till:
    - För fastigheter som vid värderingstillfället har ett högre bokfört värde än det aktuella bedömda verkliga värdet görs en individuell prövning. Nedskrivningar görs efter denna prövning med belopp som fordras.
      - 110 kr/m² där ansvaret och kostnaden för såväl yttre som inre underhåll ligger på Higab.
      - 70 kr/m² där enbart ansvaret för det yttre underhållet ligger på Higab.
  - Avkastningskravet som använts vid beräkning av fastighetsvärde har differentierats beroende på fastighetens läge och kategori. Dessa avkastningskrav varierar mellan 4,15 % och 7,75 %.
- Avkastningskraven är inhämtade från extern värderare.

För fastigheter som vid värderingstillfället har ett högre bokfört värde än det bedömda verkliga värdet görs en individuell prövning. Nedskrivningar görs efter denna prövning med erforderligt belopp.

Nyckeltal - Definitioner

Avkastning eget kapital, % - Årets resultat i förhållande till eget kapital.

Avkastning totalt kapital, % - Rörelseresultat plus finansiella intäkter i förhållande till balansomslutningen.

Avkastning sysselsatt kapital, % - Rörelseresultat plus finansiella intäkter i förhållande till sysselsatt kapital.

EBITDA - Rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar.

Nettolån - Räntebärande lån minus likvida medel inklusive kortfristiga placeringar.

Skuldsättningsgrad - Nettolån i förhållande till eget kapital.

Soliditet - Eget kapital i förhållande till balansomslutningen.

Sysselsatt kapital - Totala tillgångar minus likvida medel (inklusive kortfristiga placeringar) minus ej räntebärande skulder.

Förslag till vinstdisposition

Moderbolaget

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel:

	Kr
Balanserade vinstmedel	11 959 262 956
Årets resultat	825 811 084
Summa vinstmedel	12 785 074 041

Styrelsen föreslår att moderbolagets vinstmedel disponeras enligt följande:

Till aktieägaren utdelas: 809 300 000 **kronor**

I ny räkning överförs: 11 975 774 041 kronor

12 785 074 041 kronor

Koncernens och moderbolagets resultat och finansiella ställning i övrigt redovisas i efterföljande resultat- och balansräkningar samt kassaflödesanalyser med därtill hörande noter.

Resultaträkningar - koncernen

<i>Belopp i mkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Rörelsens intäkter			
Nettoomsättning	2, 3	18 094,1	17 234,9
Aktiverat arbete för egen räkning	3	104,9	132,8
Övriga rörelseintäkter	3	789,1	1 051,1
Resultat från andelar i koncernföretag	3, 8	–	113,8
	37	18 988,1	18 532,6
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-2 854,8	-2 281,9
Handelsvaror		-5 716,0	-6 140,3
Övriga externa kostnader	4	-1 188,2	-1 178,8
Personalkostnader	1	-4 083,7	-3 938,6
Avskrivningar, nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	7	-2 891,3	-2 822,7
Andelar i intresseföretags resultat	24	-12,6	-10,4
Rörelseresultat	2, 5	2 241,5	2 159,8
Resultat från finansiella poster			
Resultat från värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	9	-4,0	-0,8
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	10	15,5	8,8
Räntekostnader och liknande resultatposter	11	-674,8	-725,2
Resultat efter finansiella poster		1 578,1	1 442,6
Skatt på årets resultat	12	-145,2	-270,5
Årets resultat		1 432,9	1 172,1
Hänförligt till:			
Moderföretagets aktieägare		1 425,7	1 146,3
Minoritetsintresse		7,2	25,8

Balansräkningar - koncernen

<i>Belopp i mkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	13	50,3	69,1
Hyresrätter och liknande rättigheter	14	81,0	75,4
Goodwill	15	1,5	7,4
Pågående nyanläggningar och förskott avseende immateriella anläggningstillgångar	16	14,0	20,4
		146,8	172,2
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och markanläggningar	17	41 465,5	41 039,0
Maskiner och andra tekniska anläggningar	18	9 249,3	9 448,3
Inventarier, verktyg och installationer	19	3 613,6	3 062,4
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	20	5 842,0	4 302,4
	21	60 170,5	57 852,2
Finansiella anläggningstillgångar			
Fordringar inom Göteborgs kommun	6,23	890,0	1 107,8
Andelar i intresseföretag	24	25,5	25,8
Andra långfristiga värdepappersinnehav	25	29,3	26,8
Andra långfristiga fordringar	6,26	48,7	69,4
		993,4	1 229,9
Summa anläggningstillgångar		61 310,7	59 254,3
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Råvaror och förnödenheter		694,4	513,9
		694,4	513,9
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 141,8	935,3
Fordringar inom Göteborgs kommun	37	3 000,3	2 053,4
Övriga fordringar		656,3	458,3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	27	712,4	767,4
		5 510,8	4 214,3
Likvida medel			
Kassa och bank		299,3	374,7
		299,3	374,7
Summa omsättningstillgångar		6 504,5	5 103,0
SUMMA TILLGÅNGAR		67 815,2	64 357,2

Balansräkningar - koncernen

<i>Belopp i mkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Aktiekapital		400,0	400,0
Annat eget kapital inklusive årets resultat		20 009,6	19 338,0
<i>Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare</i>		20 409,6	19 738,0
Minoritetsintresse		111,1	104,8
<i>Summa eget kapital</i>		20 520,7	19 842,8
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	28,35	846,9	850,2
Avsättningar för uppskjutna skatter	29	3 446,7	3 572,0
Övriga avsättningar	30	547,3	624,7
		4 841,0	5 046,9
<i>Långfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut	31	3 575,0	2 992,0
Skulder inom Göteborgs kommun	31,37	27 677,5	25 231,8
Övriga skulder	32	99,1	100,2
		31 351,6	28 324,0
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut		251,0	1 374,9
Förskott från kunder		0,8	0,1
Leverantörsskulder		1 215,3	1 291,6
Skulder inom Göteborgs kommun	37	6 270,4	5 628,3
Skatteskulder		182,8	161,8
Övriga skulder		702,2	633,3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	33	2 479,5	2 053,8
		11 101,9	11 143,6
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		67 815,2	64 357,2

Rapport över förändring i eget kapital - koncernen

	Aktie- kapital	Annat eget kapital inklusive årets resultat	Summa eget kapital hänf till moderföretagets aktieägare	Minoritets- intresse	Summa eget kapital
Koncernen					
Ingående balans 2017-01-01	400,0	18 182,5	18 582,5	225,4	18 807,9
Förändring koncernstruktur	–	–	–	-146,4	-146,4
Övrigt	–	6,2	6,2	–	6,2
Utdelning	–	-2,0	-2,0	–	-2,0
Aktieägartillskott	–	5,0	5,0	–	5,0
Årets resultat	–	1 146,3	1 146,3	25,8	1 172,1
Utgående balans 2017-12-31	400,0	19 338,0	19 738,0	104,8	19 842,8
Ingående balans 2018-01-01	400,0	19 338,0	19 738,0	104,8	19 842,8
Förändring koncernstruktur	–	–	–	-0,9	-0,9
Övrigt	–	8,7	8,7	–	8,7
Utdelning	–	-767,8	-767,8	–	-767,8
Aktieägartillskott	–	5,0	5,0	–	5,0
Årets resultat	–	1 425,7	1 425,7	7,2	1 432,9
Utgående balans 2018-12-31	400,0	20 009,6	20 409,6	111,1	20 520,7

I eget kapital ingår, förutom aktiekapital, reservfond med 2,5 (101,5), kapitalandelsfond med -23,0 (-23,0) samt övriga bundna reserver med 4 217,0 (4 266,6) till största delen bestående av eget kapitalandel av obeskattade reserver.

Fria reserver består av balanserade vinstmedel samt erhållna aktieägartillskott.

Kassaflödesanalys - koncernen

Belopp i mkr	2018	2017
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat	2 241,5	2 159,8
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m. *	2 474,7	2 459,4
	4 716,1	4 619,2
Erlagd ränta	-665,0	-751,6
Erhållen ränta	14,0	9,1
Betald skatt	-238,8	-73,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	3 826,3	3 803,6
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>		
Ökning (-)/Minskning (+) av varulager	-180,7	108,9
Ökning (-)/Minskning (+) av kortfristiga fordringar	338,0	670,5
Ökning (+)/Minskning (-) av kortfristiga skulder	621,8	-108,4
Kassaflöde från den löpande verksamheten	4 605,3	4 474,6
Investeringsverksamheten		
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-16,9	-24,4
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-6 004,4	-5 128,0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	735,5	522,1
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-1,0	-4,2
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	24,0	9,1
Försäljning av dotterföretag	-	191,2
Förvärv av dotterföretag	0,1	-167,3
Förändring koncernstruktur	-	-12,2
Ökning (-) av räntebärande kortfristiga fordringar	-2,2	-10,0
Minskning (+) av räntebärande långfristiga fordringar	252,5	5,0
Ökning (-) av räntebärande långfristiga fordringar	105,3	-24,2
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-4 907,1	-4 642,9
Finansieringsverksamheten		
Lämnad utdelning	-767,8	-2,0
Erhållna/lämnade aktieägartillskott	-1,5	-1,5
Minskning (-) av räntebärande långfristiga skulder	-1 524,9	-4 744,5
Ökning (+) av räntebärande långfristiga skulder	3 687,3	6 577,0
Minskning (-) av räntebärande kortfristiga skulder	-480,0	-2 722,2
Ökning (+) av räntebärande kortfristiga skulder	409,1	221,6
Förändring av avsättningar	-2,2	-2,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	1 320,0	-673,6
Årets kassaflöde	1 018,1	-841,9
Likvida medel vid årets början	1 804,0	2 645,9
Likvida medel vid årets slut (här ingår tillgodohavande i internbank Göteborgs l	2 822,1	1 804,0
* Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	2 897,8	2 842,9
Reavinster/förluster sålda anläggningstillgångar	-385,8	-244,0
Rearesultat vid avyttring av dotterföretag	-	-113,8
Förändring andelar i intresseföretag	13,1	10,6
Förändring av avsättningar	-54,1	-39,3
Övriga poster	3,6	3,0
Summa	2 474,7	2 459,4

Resultaträkningar - moderbolaget

<i>Belopp i mkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Rörelsens intäkter			
Övriga rörelseintäkter	3, 38	27,7	25,7
		27,7	25,7
Rörelsens kostnader			
Personalkostnader	1	-19,1	-21,2
Övriga externa kostnader	4	-13,1	-10,1
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-0,2	-0,1
Rörelseresultat	37	-4,7	-5,7
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag	8	-300,3	-321,3
Räntekostnader och liknande resultatposter	11	-26,2	-28,2
Resultat efter finansiella poster		-331,2	-355,2
Förändring av periodiseringsfond		-334,9	-198,3
Erhållna koncernbidrag	8	1 726,9	1 164,3
Lämnade koncernbidrag	8	-13,9	-
Skatt på årets resultat	12	-221,1	-130,9
Årets resultat		825,8	479,9

Balansräkningar - moderbolaget

<i>Belopp i mkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Inventarier, verktyg och installationer	19	0,3	0,4
		0,3	0,4
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	22	17 260,9	16 275,5
Andra långfristiga fordringar		0,4	0,4
Summa anläggningstillgångar		17 261,6	16 276,3
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos koncernföretag		2 168,9	1 186,2
Övriga fordringar		0,1	0,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		0,4	0,5
		2 169,4	1 187,4
Kassa och bank			
		0,0	1,0
Summa omsättningstillgångar		2 169,4	1 188,5
SUMMA TILLGÅNGAR		19 431,0	17 464,8

Balansräkningar - moderbolaget

<i>Belopp i mkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital (400 000 aktier)		400,0	400,0
Reservfond		100,0	100,0
		500,0	500,0
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat resultat		11 959,3	12 242,0
Årets resultat		825,8	479,9
		12 785,1	12 721,9
		13 285,1	13 221,9
Obeskattade reserver		607,1	272,2
<i>Långfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut	31	2 134,0	1 526,0
		2 134,0	1 526,0
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		0,9	0,7
Skulder till kreditinstitut		226,0	250,0
Skatteskulder		171,8	130,6
Skulder hos koncernföretag		1 385,9	530,3
Skulder inom Göteborgs kommun		1 595,8	1 514,3
Övriga skulder		8,1	2,9
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		16,3	15,9
		3 404,8	2 444,6
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		19 431,0	17 464,8

Rapport över förändring i eget kapital - moderbolaget

	<i>Aktie- kapital</i>	<i>Reserv- fond</i>	<i>Fritt eget kapital</i>	<i>Summa eget kapital</i>
<i>Moderbolaget</i>				
Utgående balans 2017-12-31	400,0	100,0	12 721,9	13 221,9
Ingående balans 2018-01-01	400,0	100,0	12 721,9	13 221,9
Aktieägartillskott	–	–	5,0	5,0
Utdelning	–	–	-767,8	-767,8
Övrigt	–	–	0,2	0,2
Årets resultat	–	–	825,8	825,8
Utgående balans 2018-12-31	400,0	100,0	12 785,1	13 285,1

Aktiekapitalet utgörs av 400 000 aktier med ett kvotvärde om 1 000 kr.

Kassaflödesanalyser - moderbolaget

<i>Belopp i mkr</i>	2018	2017
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat	-4,7	-5,7
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m. *	0,1	0,1
	-4,5	-5,6
Erlagd ränta	-25,2	-31,8
Erhållen ränta	-	0,0
Betald skatt	-180,5	-49,4
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	-210,2	-86,7
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>		
Ökning(-)/Minskning(+) av kortfristiga fordringar	-5,8	-2,9
Ökning(+)/Minskning(-) av kortfristiga skulder	8,1	-339,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-207,9	-429,3
Investeringsverksamheten		
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-	-
Finansieringsverksamheten		
Lämnad utdelning	-767,8	-
Erhållen utdelning	14,6	105,0
Erhållna koncernbidrag	1 164,3	998,8
Lämnade koncernbidrag	-344,6	-334,7
Erhållna aktieägartillskott	5,0	5,0
Lämnade aktieägartillskott	-530,3	-451,0
Minskning (-) av räntebärande kortfristiga skulder	-	-444,7
Ökning (+) av räntebärande kortfristiga skulder	57,8	-
Upptagna lån	608,0	550,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	206,9	428,3
Årets kassaflöde	-1,0	-0,9
Likvida medel vid årets början	1,0	1,9
Likvida medel vid årets slut (här ingår tillgodohavande internbank Göteborgs kc	0,0	1,0
* Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	0,1	0,1
	0,1	0,1

Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Belopp i mkr om inget annat anges

Allmänna redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning ("K3").

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar de företag i vilka moderbolaget direkt eller genom dotterföretag innehar mer än 50% av röstetalet, eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande.

Vid redovisning av koncernens rörelseförvärv används förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att dotterföretagens eget kapital vid förvärvet, fastställt som skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas verkliga värden, elimineras i sin helhet. I koncernens eget kapital ingår härigenom endast den del av dotterföretagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet tillsammans med moderbolagets eget kapital. Om det koncernmässiga anskaffningsvärdet för aktierna överstiger det i förvärvsanalysen upptagna värdet av företagets netto-tillgångar, redovisas skillnaden som koncernmässig goodwill. Under året förvärvat företag inkluderas i koncernredovisningen med belopp avseende tiden från och med förvärvet. Under året avyttrat företag inkluderas i koncernredovisningen med belopp avseende till och med tidpunkt då moderföretaget inte längre har bestämmande inflytande över dotterföretaget. Försäljning och inköp samt uppkomna internvinster inom koncernen elimineras med beaktande av uppskjuten skatt. Koncern-interna mellanhavanden elimineras i sin helhet vid upprättande av koncernredovisningen. I koncernens resultaträkning redovisas minoritetens andel i årets resultat. Koncernens resultat och komponenter i eget kapital är hänförligt till moderföretagets ägare och minoritetsintresse. Minoritetsintressen redovisas separat inom eget kapital i koncernbalansräkningen och i direkt anslutning till posten årets resultat i koncernresultaträkningen. Om koncernmässigt eget kapital avseende dotterföretaget är negativt redovisas minoritetsintresset i dotterföretaget som en fordran på minoriteten, en negativ post inom eget kapital, endast om minoriteten har en bindande förpliktelse att täcka kapitalunderskottet och har förmåga att fullgöra förpliktelsen.

Intresseföretagsredovisning

Långsiktiga aktieinnehav i intresseföretag, i vilka koncernen har lägst 20% och högst 50% av rösterna eller på annat sätt har ett betydande inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen, redovisas i koncernredovisningen enligt kapitalandelsmetoden. Enligt denna metod redovisas det bokförda värdet i koncernen på andelar i intresseföretag till anskaffningsvärde vid anskaffningstillfället och därefter justeras värdet med koncernens andel av förändringen i intresseföretagets nettotillgångar.

I koncernens resultaträkning redovisas som resultatandelar koncernens andel i intresseföretagets resultat efter skatt. Resultatandelar redovisas i koncernens rörelseresultat, eftersom innehaven uteslutande är rörelsebetingade. Nedskrivningar redovisas vid bestående värdenedgång. I moderbolaget redovisas andelar i intresseföretag enligt anskaffningsvärdemetoden.

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Koncernbidrag som lämnas alternativt tas emot redovisas som bokslutsdisposition i resultaträkningen. Erhållna aktieägartillskott redovisas direkt mot fritt eget kapital. Lämnade aktieägartillskott redovisas mot anskaffningsvärdet för aktierna i dotterföretaget. Koncernbidrag samt aktieägartillskott som lämnats till dotterföretag i tillskottssyfte för förlusttäckning har redovisats mot posten "Andelar i koncernföretag". Efter prövning har nedskrivning av posten gjorts med belopp motsvarande förlusttäckningen. Nedskrivningar redovisas i posten "Resultat från andelar i koncernföretag".

Värderingsprinciper och beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäkter

Intäktsredovisning sker i takt med att väsentliga risker och förmåner som är förknippade med koncernens produkter överförs till köparen samt när dess belopp kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Intäkter redovisas till det verkliga värdet av den ersättning som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för mervärdesskatt, rabatter, returer och liknande avdrag. Försäljning av varor redovisas vid leverans av produkter till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljning av fjärrvärme, elnätstransmission och elhandel redovisas dels utifrån faktisk avläsning och dels utifrån beräkning av vad som levererats men ännu ej fakturerats.

Övriga intäkter redovisas enligt följande:

- Hyresintäkter intäktsförs i den period uthyrningen avser
- Realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar intäktsförs när risker och förmåner som förknippas med äganderätten har övergått till köparen, normalt på kontraktetsdagen
- Intäkter från kontant- och kontokortsbetalningar avseende bilplatser redovisas i samma period som platsen utnyttjas.
- Intäkter från kontrollavgifter redovisas isamma period som de utfärdas.
- Ränteintäkter intäktsredovisas i den period de har intjänats.
- Utdelning redovisas när ägarens rätt att erhålla betalningen har säkerställts samt att utdelningen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Intäkter redovisas netto efter moms och rabatter. I koncernredovisningen elimineras koncernintern försäljning.

Redovisning av rörelsegrenar

Bokföringsnämndens rekommendation BFN R9 tillämpas vid redovisning av nettoomsättning och rörelseresultat per rörelsegren. Rörelsegrenarna utgörs av de verksamhetsområden som definierats av Göteborgs kommun.

Varulager

Varulagret är värderat och upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet enligt den s k först-in först-ut principen respektive nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Inkuransrisker har därvid beaktats. Förråd och lager utgörs huvudsakligen av material avsett dels för egen verksamhet, dels för uppförande av egna anläggningar samt för reparationer och underhåll.

Utsläppsrätter

Utsläppsrätter upptas såsom tillgång och förutbetalad intäkt tills villkoren för stödet uppfyllts. Intjänandet sker i takt med faktiska utsläpp. Utsläppsrätternas anskaffningsvärde värderas till marknadsvärde vid tilldelningstillfället. Den förutbetalda intäkten resultatförs under året i takt med att utsläpp kostnadsförs. Intäkt och kostnad redovisas till det värde som utsläppsrätten redovisats till vid tilldelningen alternativt förvärvat. Vid utsläpp uppstår en skuld att leverera in utsläppsrätter som redovisas till vad det uppskattas kosta att reglera åtagandet. Utsläppsrätter som inte erfordras för den egna verksamheten kan avyttras. Vid försäljning av tilldelad utsläppsrätt upptas intäkt och kostnad till det redovisade anskaffningsvärdet. Skillnad mot försäljningspris redovisas som realisationsvinst eller -förlust. Kvarvarande utsläppsrätter har värderats till det lägsta av genomsnittligt anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde på balansdagen i enlighet med lägsta värdets princip och redovisas som varulager. Värdejusteringar redovisas i resultaträkningen som råvaror och förnödenheter.

Elcertifikat

År 2003 trädde lagen om elcertifikat (2003:13) ikraft som innebär ett kvotssystem för att främja elproduktion av förnyelsbara energikällor. Lagen ålägger elleverantör som sålt el till elanvändare att införskaffa elcertifikat i proportion till levererad energivolym från förnyelsbara energikällor. Om kvotplikten inte fullgörs ska den kvotpliktige betala en kvotpliktsavgift till Energimyndigheten. Inköpta elcertifikat, som finns registrerade hos Energimyndigheten, har värderats till det lägsta av genomsnittligt anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde på balansdagen. Erhållna och inköpta elcertifikat redovisas som varulager på balansdagen. Värdejusteringar redovisas i resultaträkningen som råvaror och förnödenheter. För försåld energivolym som härrör från förnyelsebar elproduktion har elhandelsföretaget en skyldighet att till Energimyndigheten deklarerat elcertifikat motsvarande kvotpliktigt levererad volym. Åtagandet på balansdagen har baserats på levererad kvotpliktig volym multiplicerad med ett av företaget uppskattat genomsnittligt anskaffningspris vid tidpunkten för deklaration till Energimyndigheten.

Krafthandelsportfölj

Koncernen (Göteborg Energi Din El AB) är aktiv på energiderivatmarkanden och prissäkrar, inom ramen för bolagets handelspolicy, framtida inköpsflöden i den takt leveransavtal tecknas med kund. Vidare förekommer viss begränsad handel som inte har någon koppling till fysiska affärer. Dessa säkrade framtida inköpsflöden utgör bolagets krafthandelsportfölj. Resultateffekter från krafthandelsportföljen redovisas i samma period som de underliggande avtalen löper ut. Dessa derivatinstrument redovisas inte i balansräkningen. Det verkliga värdet framgår av not 37.

Fordringar

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta har omräknats till balansdagens kurs. Fordringar och skulder i utländsk valuta som valutasäkras värderas till säkrad kurs. Orealiserade vinster och förluster till följd av skillnader mellan anskaffningsvärde och balansdagens värde nettoredo visas i rörelseresultatet. Transaktioner i utländsk valuta omräknas enligt transaktionsdagens avistakurs.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar samt tillägg för värdehöjande förbättringsarbeten. Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer. För byggnader har skillnaden i förbrukningen av betydande komponenter bedömts vara väsentlig. Dessa tillgångar har därför delats upp i komponenter, vilka skrivs av separat. Avskrivningar enligt plan beräknas med hänsyn till anläggnings-tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av materiella anläggningstillgångar.

Följande avskrivningssatser tillämpas:

	<u>Koncernen</u>
Byggnader	1-10%
Byggnad på ofri grund	10%
Markanläggningar	2-10%
Förbättringsutgift på annans fastighet	10-20%
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5-33%
Inventarier, verktyg och installationer	4-33%

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring, eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången eller komponenten. Den vinst eller förlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller komponent tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Den realisationsvinst eller -förlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen redovisas i resultaträkningen som övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Varje balansdag görs bedömning om det finns någon indikation på att en tillgångs värde är lägre än dess redovisade värde. Om sådan indikation finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet beräknas nuvärdet av de framtida kassaflöden som tillgången väntas ge upphov till i den löpande verksamheten samt när den avyttras eller utrangeras. Den diskonteringsränta som används är före skatt och återspeglar marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de risker som avser tillgången. En tidigare nedskrivning återförs endast om de skäl som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet vid den senaste nedskrivningen har förändrats. Det återförda beloppet ökar tillgångens redovisade värde, dock högst till det värde tillgången skulle haft, efter avdrag för avskrivningar, om ingen nedskrivning hade gjorts.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar. Avskrivningar enligt plan beräknas med hänsyn till anläggningstillgångens beräknade nyttjandeperiod. Utgifter för forskning belastar resultatet när de uppkommer. Utgifter hänförliga till utvecklingsfasen balanseras som immateriell tillgång om det är sannolikt, med hög grad av tillförlitlighet, att de kommer att resultera i framtida ekonomiska fördelar för koncernen. Under året har inget projekt som uppfyller sådana krav genomförts. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av immateriella anläggningstillgångar.

Goodwill utgörs av det belopp varmed anskaffningsvärdet överstiger det verkliga värdet på koncernens andel av det förvärvade dotterföretagets nettotillgångar alternativt inkråmet vid förvärvstillfället. Inom Göteborg Energi-koncernen redovisas goodwill hänförlig till Ale Energi AB och Göteborg Energi Din El AB och skrivs av med 10% per år. I samtliga fall betraktas investeringarna som strategiska vilket motiverar den längre avskrivningstiden än 5 år i enlighet med Årsredovisningslagen.

Följande avskrivningssatser tillämpas:	<u>Koncernen</u>
Balanserade utgifter avseende programvaror	25-33%
Balanserade utgifter avseende utvecklingsarbeten	14%
Ledningsrättigheter	1%
Hyresrättigheter	5%
Goodwill	10-20%

Ledningsrättigheter redovisade av Göteborg Energi AB är erhållna på obegränsad tid. Göteborgs Hamn AB och Göteborg Energi AB redovisar hyresrättigheter för berggrum. Berggrummen planeras att utnyttjas för lagring av råolja och kommer då att skrivas av under avtalperioden. Berggrummen kommer kunna nyttjas för uppläggning av förorenade muddermassor i framtiden och kvarstående bokfört värde kommer skrivas av under den period som berggrummen kan utnyttjas för detta ändamål.

Vid varje bokslutstillfälle bedöms om det föreligger någon indikation för nedskrivning av de redovisade värdena för koncernens tillgångar. Om det finns indikationer fastställs en tillgångs återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högsta av nyttjandevärdet och nettoförsäljningsvärdet. I de fall en tillgångs redovisade värde bedöms överstiga beräknat återvinningsvärde, skrivs tillgången ned till sitt återvinningsvärde.

Avsättningar och ansvarsförbindelser

En avsättning definieras som en skuld vilken är oviss till belopp eller den tidpunkt då den skall regleras. Avsättningar redovisas i balansräkningen när företaget har ett formellt eller informellt åtagande som en följd av en inträffad händelse och det är troligt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Åtaganden som inte redovisas som skuld eller avsättning redovisas som ansvarsförbindelse.

Ersättningar till anställda efter avslutad anställning

Ersättningar till anställda efter avslutad anställning redovisas enligt RedR 4. Inom koncernen finns ett flertal pensionsplaner. Till allra största delen är dessa förmånsbestämda. Ett fåtal är avgiftsbestämda. Koncernen redovisar kostnader för såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda planer under den period när de anställda utfört de tjänster avgiften avser. Alla pensionsutfästelser som inte övertagits av försäkringsbolag eller på annat sätt säkerställts genom fondering hos extern part redovisas som avsättningar i balansräkningen. Den årliga förändringen i pensionsåtaganden belastar årets resultat. Koncernen har valt att tillämpa de förenklingsregler som finns i BFNAR 2012:1.

Lånekostnader

Lånekostnader belastar resultatet för den period till vilka de hänför sig, utom till den del de inräknas i anskaffningsvärdet av anläggningstillgångar av betydande värde och med en längre projekttid, i regel överstigande ett års projekttid. Vid beräkning av lånekostnad som skall aktiveras, har genomsnittlig finansieringskostnad på lån upptagna i investeringssyfte använts.

Leasing

Finansiella leasingavtal - leasegivare

Det inom Göteborgs Stadshuskoncernen helägda dotterföretaget Göteborgs Stads Leasing AB bedriver leasingverksamhet inom koncernen Göteborgs kommun. Motparten är främst Göteborgs kommuns nämnder, bolag samt kommunalförbund men även enheter inom Västra Götalandsregionen är kunder. Samtliga engagemang är att betrakta som finansiella leasingengagemang, då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överfört till leasetagaren. I koncernredovisningen redovisas därför leasinginventarierna i enlighet med BFNAR 2012:1 kap 20, vilket främst innebär att leasinginventarierna omklassificeras från materiella anläggningstillgångar till finansiella anläggningstillgångar samt att omklassificering sker av ränteintäkter och avskrivningar.

Operationella leasingavtal - leasetagare

Inom Göteborgs Stadshuskoncernen förekommer att leasingtagare leasar tillgångar från en extern leasinggivare. Samtliga dessa leasingavtal klassificeras som operationella leasingavtal och redovisas i enlighet med BFNAR 2012:1 kap 20. Leasingavgifter kostnadsförs linjärt över leasingperioden. Leasingavtalen avser främst fordon, datorer och kopieringsmaskiner.

Inkomstskatter

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år, justeringar avseende tidigare års aktuella skatt samt förändringar i uppskjuten skatt. Värdering av samtliga skatteskulder/skattefordringar sker till nominellt belopp och görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

För poster redovisade i resultaträkningen, redovisas även den sammanhängande skatteeffekten i resultaträkningen. Skatteeffekter av poster som redovisas direkt mot eget kapital, redovisas mot eget kapital.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden på alla temporära skillnader som uppkommer mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. De temporära skillnaderna har huvudsakligen uppkommit genom skillnader mellan bokföringsmässiga och skattemässiga avskrivningar på anläggningstillgångar, avsättningar och skattemässiga underskott.

Uppskjutna skattefordringar avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot framtida överskott. I koncernbalansräkningen delas obeskattade reserver upp i uppskjuten skatt och eget kapital.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. I likvida medel ingår kassa och bank, kortfristiga placeringar samt tillgodohavande på koncernkonto hos Göteborgs kommun.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar likvida medel, värdepapper, fordringar, rörelse-skulder och upplåning. I den mån förlustkontrakt innehas avseende finansiella derivatinstrument för vilka det inte finns någon säkrad tillgång, skuld eller förväntat kassaflöde redovisas dessa som avsättningar. En finansiell tillgång eller skuld redovisas i balansräkningen när företaget blir part till instrumentets avtalsenliga villkor. Ska en skuld betalas inom ett år från balansdagen klassificeras den som kortfristig skuld medan skuld som ska betalas senare klassificeras som långfristig skuld. En finansiell tillgång bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet upphör, regleras eller när företaget förlorar kontrollen över den. En finansiell skuld, eller en del av en finansiell skuld bokas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgörs eller på annat sätt upphör.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde, vilket motsvarar verkligt värde med tillägg av transaktionskostnader. Långfristiga skulder och fordringar värderas vid första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde. Låneutgifter periodiseras som en del i lånets räntekostnad enligt effektivräntemetoden. Med upplupet anskaffningsvärde avses det belopp till vilket tillgången eller skulden initialt redovisades med avdrag för amorteringar, tillägg eller avdrag för ackumulerad periodisering enligt effektivräntemetoden av den initiala skillnaden mellan erhållet/betalat belopp och belopp att betala/erhålla på förfallodagen samt med avdrag för nedskrivningar. Effektivräntan är den ränta som vid en diskontering av samtliga framtida förväntade kassaflöden över den förväntade löptiden resulterar i det initialt redovisade värdet för den finansiella tillgången eller skulden.

Långfristiga fordringar och värdepappersinnehav

Fordringar och andra värdepappersinnehav som är avsedda för långsiktigt innehav klassificeras som finansiella anläggningstillgångar och redovisas till anskaffningsvärde på likviddagen. Nedskrivning sker om bestående värdenedgång konstateras. Placering av överskott sker i värdepapper med mycket hög likviditet och lägsta kreditrisk.

Kortfristiga fordringar

Fordringar och banktillgodohavanden inom Göteborgs kommun som är avsedda att omsättas inom ett år klassificeras som kortfristiga fordringar och redovisas till anskaffningsvärde på likviddagen. Reservering för osäkra fordringar sker vid konstaterade behov.

Kortfristiga placeringar

Värdepapper vilka lätt kan omsättas till likvida medel och vilka anskaffats för att avyttras inom nära framtid klassificeras som kortfristiga placeringar och redovisas till det lägsta av anskaffningsvärde och verkligt värde på balansdagen.

Skulder till kreditinstitut

Finansiella skulder redovisas till nominellt värde på likviddagen. Upplupen ränta periodiseras och redovisas i finansnettot.

Finansiella derivatinstrument

Derivatinstrument används primärt i syfte att erhålla en kostnadseffektiv finansiering och för att hantera respektive eliminera koncernens riskexponering för fluktuationer i räntenivåer, valutakurser och råvarupriser. Värdeförändringarna i den säkrade transaktionen ska motverkas av säkringsinstrumentet. Derivatinstrument redovisas inte i balansräkningen. På balansdagen utestående terminskontrakt, vilka ingåtts för att säkra framtida kommersiella flöden, redovisas i resultatet vid samma tidpunkt som det kommersiella flödet realiserar. För övriga utestående terminskontrakt vilka inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning görs en marknadsvärdering enligt portföljmetoden. Denna påverkar periodens resultat i sin helhet.

Vid värdering av finansiella tillgångar och skulder där det ursprungliga valutaslaget ändrats genom valutaswapavtal beräknas lånebeloppet omräknat till svenska kronor med beaktande av tillswappad valutakurs.

Räntederivat, ränteterminer, ränteswappar, FRA-kontrakt och räntetak används i huvudsak för att justera räntebindningstiden. Upplupen intäktsränta och kostnadsränta, netto, periodiseras och resultatförs över löptiden.

I syfte att utjämna prisvariationer på oljespotmarknaden och elspotmarknaden och därigenom få en jämn utveckling för koncernens energikostnader används oljederivat, elderivat och naturgasderivat. Genom olje- och elderivat prissäkras framtida energiinköp. Vid förfall av derivaten resultatavräknas skillnaden mellan de genomsnittliga spotpriserna under derivatens löptid och derivatens bindningspris. Effekten av derivaten redovisas som kostnad eller intäkt och ger tillsammans med koncernens fysiska energiinköp den faktiska energikostnaden för koncernen.

Statliga stöd

Statliga stöd relaterade till anläggningstillgångar redovisas som en reduktion av tillgångens anskaffningsvärde. Bidrag redovisas som förskott i balansräkningen i det fall villkor som är förknippade med bidraget ännu inte har uppfyllts.

Stöd relaterade till resultatet redovisas som en intäktspost under rubriken övriga rörelseintäkter. Villkor förknippade med i resultaträkningen redovisade statliga bidrag har uppfyllts. Bidrag till utvecklingsprojekt redovisas som övrig rörelseintäkt till det belopp myndigheten utbetalar efter inlämnad rekvisition.

Koncernen erhåller statliga stöd i form av elcertifikat och utsläppsrätter, bidrag från Svenska Kraftnät och Naturvårdsverket, näringsbidrag för finansiering av spårvagnar, bidrag från Tillväxtverket för utvecklingsprojekt samt bidrag från Energimyndigheten för utvecklingsprojekt inom förnyelsebar energi.

Offentliga bidrag

I de fall ingen framtida prestation för att erhålla bidraget krävs, intäkteredovisas offentliga bidrag då villkoren för att erhålla bidraget är uppfyllda. Offentliga bidrag värderas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Redovisningsprinciper - moderföretaget

Endast redovisningsprinciper som avviker från de som tillämpas i koncernredovisningen.

Andelar i koncernföretag

Andelar i koncernföretag redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. Utdelningar redovisas som intäkt, även om utdelningen avser ackumulerade vinster innan förvärvstidpunkten. Utdelningen redovisas i normalfallet när behörigt organ fattat beslut om den och den kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Not 1 Antal anställda, fördelning ledande befattningshavare och personalkostnader

Medelantalet anställda

	2018	varav män	2017	varav män
Totalt	14	43%	14	50%
Moderbolaget totalt	14	43%	14	50%
	2018	varav män	2017	varav män
Dotterföretag				
Totalt i dotterföretag	6 539	63%	6 558	65%
Koncernen totalt	6 553	63%	6 572	65%

Styrelseledamöter, VD, vice VD och andra ledande befattningshavare, antal

	2018	2017
<i>Moderbolaget</i>		
Kvinnor:		
Styrelseledamöter	4	3
Andra personer i företagets ledning inkl VD och vice VD	5	5
	9	8
Män:		
Styrelseledamöter	4	5
Andra personer i företagets ledning inkl VD och vice VD	6	6
	10	11
<i>Koncernen (inkl. dotterbolag)</i>		
Kvinnor:		
Styrelseledamöter	102	106
Andra personer i företagets ledning inkl VD och vice VD	98	99
	200	205
Män:		
Styrelseledamöter	166	162
Andra personer i företagets ledning inkl VD och vice VD	128	123
	294	285

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	<i>Koncernen</i>		<i>Moderbolaget</i>	
	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Löner och andra ersättningar	2 755,8	2 686,0	12,7	14,3
Sociala kostnader	1 210,7	1 139,0	6,1	6,6
Totalt	3 966,5	3 825,0	18,9	20,9
Varav pensionskostnad 1)	239,8	218,0	1,7	2,1

1) Av koncernens pensionskostnader avser 14,6 (10,5) styrelse, VD och vice VD. Av moderbolagets pensionskostnader avser 0,5 (0,5) styrelse, VD och vice VD.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelse, VD och vice VD samt övriga anställda

	<i>Koncernen</i>		<i>Moderbolaget</i>	
	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Styrelse, VD och vice VD (varav tantiem o.d.)	47,2 (-)	45,6 (-)	1,6 (-)	1,6 (-)
Övriga anställda (varav tantiem o.d.)	2 708,6 (-)	2 640,4 (-)	11,2 (-)	12,8 (-)
Summa	2 755,8	2 686,0	12,7	14,3

Avtal om pensionsförmåner och avgångsvederlag

För verkställande direktörer inom Göteborgs Stad regleras anställning och villkor i standardavtal gemensamma för samtliga förvaltnings- och bolagschefer inom Göteborgs Stad. Standardavtalen har förändrats i och med nya riktlinjer från kommunfullmäktige, beslutade i september 2015, med tillämplighet på avtal ingångna därefter. Bestämmelserna avseende pensionsförmåner är oförändrade "Direktören äger rätt till en premiebestämd tjänstepension på 30% av ordinarie lön och semesterersättning (månadslönen x 12,2 % på årsbasis). Premieförsäkringen skall tecknas inom premieramen. Någon annan tjänstepension skall inte utgå."

Avgångsvederlagets utformning i avtal ingångna efter september 2015

"Om styrelsen säger upp befattningshavaren från anställningen av annan anledning än sådan som utgör grund för omedelbar hävningsutgång efter uppsägningstiden och från anställningens upphörande ett avgångsvederlag motsvarande sex (6) gånger den kontanta månadslönen som gällde vid tidpunkten för uppsägningen om anställningen är 6 år eller kortare. Har befattningshavaren varit anställd längre än 6 år ska avgångsvederlaget motsvara tolv (12) gånger den kontanta månadslönen som gällde vid tidpunkten för uppsägningen. Avgångsvederlaget utbetalas som ett engångsbelopp. Avgångsvederlaget är inte tjänstepensions- eller semesterlönegrundande."

Avgångsvederlagets utformning i avtal ingångna före september 2015

"Vid beslut om uppsägning från arbetsgivarens sida utgår utöver lön under uppsägningstiden, enligt ovan, ett avgångsvederlag motsvarande arton (18) månadslöner. Storleken på vederlaget baseras på direktörens senaste månadslön. På avgångsvederlaget betalar staden endast sociala avgifter enligt lag. Avgångsvederlaget skall samordnas och avräknas mot annan inkomst direktören uppbär från anställning eller från egen verksamhet under perioden för avgångsvederlagets utbetalande."

Till styrelsernas ordförande och ledamöter utgår arvode enligt kommunfullmäktiges beslut.

Not 2 Nettoomsättning och rörelseresultat per rörelsegren

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
<i>Nettoomsättning per rörelsegren</i>		
Näringsliv	812,3	804,0
Fritid och kultur	1 664,0	1 669,4
Teknisk försörjning	7 807,4	7 183,3
Trafik	1 384,5	1 386,8
Fastigheter	7 254,6	7 074,6
Övrig verksamhet	887,6	894,7
Koncernintern eliminering	-1 716,3	-1 777,9
Summa	18 094,1	17 234,9

Rörelseresultat per rörelsegren

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
<i>Rörelseresultat per rörelsegren</i>		
Näringsliv	237,7	210,1
Fritid och kultur	-210,0	-221,1
Teknisk försörjning	908,6	824,2
Trafik	50,0	48,1
Fastigheter	1 206,0	1 140,6
Övrig verksamhet	23,8	39,9
Koncernintern eliminering	25,4	118,0
Summa	2 241,5	2 159,8

Bolag i respektive rörelsegren:

Näringsliv: Göteborgs Hamn AB och Business Region Göteborg AB

Fritid och kultur: Liseberg AB, Göteborgs Stadsteater AB, Got Event AB, Göteborg & Co AB och Grefab AB

Teknisk försörjning : Göteborg Energi AB, Gryaab AB och Renova AB

Trafik: Göteborgs Spårvägar AB

Fastigheter: Higab AB och Förvaltnings AB Framtiden

Övrig verksamhet: Försäkrings AB Göta Lejon, Göteborgs Stads Leasing AB, Göteborgs Stads Upphandlings AB
Boplatz Göteborg AB och Göteborgs Stadshus AB.

Not 3 Intäkternas fördelning

Koncernen

Koncernens totala intäkter på 18 988,1 (18 532,6) fördelas på följande intäktslag:

	2018	2017
Varuförsäljning	30%	28%
Tjänsteuppdrag	29%	29%
Hysesintäkter	40%	41%
Entreprenadkontrakt	1%	1%
Övriga intäkter	0%	0%
Resultat från andelar i koncernföretag	0%	1%
	100%	100%

Moderbolagets intäkter är till 96% (96) koncerninterna och avser koncerngemensamma funktioner.

Not 4 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	<i>Revisionsuppdrag</i>		<i>Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget</i>	
	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
<i>Koncernen</i>				
Ernst & Young AB	4,6	4,4	0,4	0,5
PwC	3,8	3,6	0,3	1,0
Göteborgs Stad Stadsrevisionen	3,9	3,8	0,1	0,1
Summa	12,2	11,7	0,8	1,7
<i>Moderbolaget</i>				
Ernst & Young	0,2	0,2	–	–
Göteborgs Stad Stadsrevisionen	0,1	0,1	–	–
Summa	0,3	0,3	–	–
	<i>Skatterådgivning</i>		<i>Övriga tjänster</i>	
	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
<i>Koncernen</i>				
Deloitte AB	–	–	–	–
Ernst & Young AB	0,3	0,5	0,4	0,2
KPMG	–	–	1,1	0,0
PwC	0,2	0,1	0,2	2,4
Göteborgs Stad Stadsrevisionen	0,1	0,3	0,0	0,0
Summa	0,6	0,9	1,7	2,7

Not 5 Leasingavgifter avseende operationell leasing

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
<i>Tillgångar som innehas via operationella leasingavtal</i>		
Räkenskapsårets betalda leasingavgifter	331,2	389,5
<i>Avtalade framtida leasingavgifter</i>		
Förfallotidpunkt, inom ett år	173,6	172,1
Förfallotidpunkt, två till fem år	586,1	574,4
Förfallotidpunkt, senare än fem år	4 066,4	619,4

Tillgångar som leasas är huvudsakligen spårvagnar, bilar, kopieringsmaskiner samt datorer.

Not 6 Finansiella leasingavtal

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
Fordringar avseende finansiell leasing uppgår totalt till	831,8	1 046,6
Hela fordran utgörs av fordringar avseende finansiella leasingavtal inom koncernen Göteborgs kommun.		
Framtida betalningar avseende finansiella leasingavtal uppgår per år till:		
Förfallotidpunkt, inom ett år	460,3	449,3
Förfallotidpunkt, två till fem år	926,1	908,9
Förfallotidpunkt, senare än fem år	615,0	620,9
Avgår ej intjänade finansiella intäkter	-80,0	-66,0
Summa	1 921,4	1 913,1
Bruttoinvestering	2 389,4	2 337,0
Nuvärdet av fordringar avseende framtida minimileaseavgifter	2 001,4	1 979,1

Not 7 Avskrivningar, nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	-32,4	-56,6
Hyresrätter och liknande rättigheter	-1,7	-1,9
Goodwill	-5,9	-13,9
Byggnader och markanläggningar	-1 570,4	-1 480,4
Maskiner och andra tekniska anläggningar	-760,9	-857,5
Inventarier, verktyg och installationer	-270,9	-262,5
Framtida pågående nyanläggning	-249,1	-150,0
Summa	-2 891,3	-2 822,7

**Not 8 Resultat från andelar i koncernföretag
och koncernbidrag**

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
Rearesultat vid försäljning av koncernföretag	–	113,8
	–	113,8
Rearesultat föregående år avser försäljning inom Göteborg Energi AB.		
<i>Moderbolaget</i>		
Erhållen utdelning	229,8	14,6
Nedskrivning av andelar i koncernföretag	-530,1	-335,9
Summa	-300,3	-321,3
<i>Specifikation av anteciperad utdelning</i>		
Göteborgs Spårvägar AB	200,2	–
Göteborg & Co AB	23,1	14,6
Göteborgs Hamn AB	6,5	–
	229,8	14,6
<i>Specifikation av nedskrivning av andelar i koncernföretag:</i>		
Business Region Göteborg AB	-45,1	-41,9
Got Event AB	-181,7	-187,4
Göteborgs Stadsteater AB	-108,7	-106,6
Göteborgs Spårvägar AB	-181,2	–
Göteborg & Co AB	-13,5	–
	-530,1	-335,9
<i>Specifikation av erhållna koncernbidrag</i>		
Göteborg Energi AB	797,9	410,0
Göteborgs Spårvägar AB	–	11,3
Göteborg & Co AB	–	18,2
Förvaltnings AB Framtiden	568,3	336,0
Göteborgs Hamn AB	104,0	155,2
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB	43,8	–
Higab AB	166,9	137,7
Göteborgs Stadsteater AB	–	5,9
Göteborgs Stads Leasing AB	46,0	90,0
	1 726,9	1 164,3
<i>Specifikation av lämnade koncernbidrag</i>		
Göteborg & Co AB	-13,9	–
	-13,9	–

**Not 9 Resultat från övriga värdepapper och fordringar
som är anläggningstillgångar**

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
Nedskrivningar	-1,0	-0,8
Realisationsresultat försäljning koncernföretag	-3,0	-
Summa	-4,0	-0,8

Not 10 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
Ränteintäkter, Göteborgs kommun	3,5	3,1
Ränteintäkter, externt	12,0	5,7
Summa	15,5	8,8

Not 11 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
Räntekostnader, Göteborgs kommun	-356,4	-369,5
Räntekostnader, externt	-318,1	-352,6
Övrigt	-0,3	-3,0
Summa	-674,8	-725,2

Lånekostnader som har aktiverats i Göteborgs Stadshuskoncernen under 2018 uppgår till 43,8 (22,6).

<i>Moderbolaget</i>		
Räntekostnader, Göteborgs kommun	-8,8	-7,1
Räntekostnader, externt	-17,4	-21,1
	-26,2	-28,2

Not 12 Skatter

	2018	2017
<i>Koncernen</i>		
<i>Skatt på årets resultat</i>		
Aktuell skatt	-243,5	-150,5
Uppskjuten skatt	98,3	-120,0
Summa	-145,2	-270,5

Skillnad mellan redovisad skattekostnad/-intäkt och skattekostnad/-intäkt baserad på gällande skattesats:

Redovisat resultat före skatt	1 578,1	1 442,6
Skatt enligt gällande skattesats 22,0 %	-347,2	-317,4
Justering av skatt avseende tidigare år	-8,1	23,2
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-92,0	-51,4
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	115,0	89,0
Skatteeffekt avskrivning på goodwill	-1,3	-3,0
Effekt av ändrad skattesats från 22 % till 21,4% resp 20,6%	178,4	-
Övrigt	1) 9,9	-10,8
Summa	-145,2	-270,5

1) Avser till största delen ej tidigare beaktade uppskjutna skatter.

Moderbolaget

Skatt på årets resultat

Aktuell skatt	-221,1	-130,9
Summa	-221,1	-130,9

Skillnad mellan redovisad skattekostnad och skattekostnad baserad på gällande skattesats:

Redovisat resultat före skatt	1 046,9	610,7
Skatt enligt gällande skattesats 22,0 %	-231,3	-134,4
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-0,5	-0,2
Skatteeffekt av ej avdragsgilla nedskrivningar	-39,9	-0,3
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter		
- utdelningar	50,6	3,2
- underskottsavdrag	-	0,7
Summa	-221,1	-130,9

Not 13 Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	651,9	706,7
Årets aktiveringar	13,0	0,7
Avyttringar och utrangeringar	-36,1	-68,8
Omklassificeringar	3,7	13,3
	<u>632,5</u>	<u>651,9</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-582,8	-594,6
Avyttringar och utrangeringar	33,0	68,4
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-32,4	-56,6
	<u>-582,3</u>	<u>-582,8</u>
Planenligt restvärde vid årets slut	50,3	69,1

Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten avser främst Göteborg Energi AB:s egenutvecklade programvaror samt tillgångar, främst avseende fastighetssystem, intranät och diarie- och ärendehanteringssystem inom Förvaltnings AB Framtiden.

Not 14 Hyresrätter och liknande rättigheter

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	122,8	121,1
Avyttringar och utrangeringar	-0,4	-
Omklassificeringar	7,4	1,7
	<u>129,8</u>	<u>122,8</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-47,3	-46,5
Avyttringar och utrangeringar	0,3	-
Omklassificeringar	-	1,0
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-1,7	-1,9
	<u>-48,8</u>	<u>-47,3</u>
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	0,0	-2,3
Omklassificeringar	-	2,3
	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
Planenligt restvärde vid årets slut	81,0	75,4

Avser ledningsrätter och bergrum redovisade av Göteborg Energi AB samt hyresrätt för bergrum redovisad av Göteborgs Hamn AB.

Not 15 Goodwill

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	291,6	296,4
Avyttringar och utraneringar	–	-4,8
	<u>291,6</u>	<u>291,6</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-230,1	-221,0
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-5,9	-13,9
Avyttringar och utraneringar	–	4,8
	<u>-235,9</u>	<u>-230,1</u>
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-54,2	-54,2
	<u>-54,2</u>	<u>-54,2</u>
Planenligt restvärde vid årets slut	1,5	7,4

Koncernens goodwill är främst hänförlig till Göteborg Energi AB:s förvärv av Göteborg Energi Din El AB och Ale Energi AB.

**Not 16 Pågående nyanläggningar och förskott
avseende immateriella anläggningstillgångar**

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	20,4	27,4
Årets aktiveringar	5,1	23,1
Omklassificeringar	-11,5	-30,1
Planenligt restvärde vid årets slut	14,0	20,4

Omklassificering har till största delen skett mellan pågående nyanläggningar och förskott avseende immateriella anläggningstillgångar till balanserade utgifter för utvecklingsarbeten.

Not 17 Byggnader, mark och markanläggningar

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	60 982,5	59 076,8
Årets aktiveringar	34,6	637,5
Avyttringar och utrangeringar	-199,8	-277,5
Omklassificeringar	2 005,6	1 545,7
	<u>62 823,0</u>	<u>60 982,5</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-22 436,1	-21 183,6
Avyttringar och utrangeringar	106,7	126,9
Omklassificeringar	35,8	13,4
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-1 444,0	-1 392,8
	<u>-23 737,5</u>	<u>-22 436,1</u>
<i>Akkumulerade uppskrivningar</i>		
Vid årets början	3 387,8	3 446,7
Avyttringar och utrangeringar	-0,1	-4,1
Omklassificeringar	-13,5	-
Årets avskrivning enligt plan på uppskrivet belopp	-55,4	-54,9
	<u>3 318,7</u>	<u>3 387,8</u>
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-895,1	-932,5
Avyttringar och utrangeringar	-	16,4
Omklassificeringar	22,0	37,2
Periodens återföring av nedskrivningar	1,7	6,2
Årets nedskrivningar	-67,3	-22,4
	<u>-938,7</u>	<u>-895,1</u>
Planenligt restvärde vid årets slut	41 465,5	41 039,0

Årets aktiveringar består till stor del av projekt inom Framtidenkoncernen.

Årets omklassificeringar avser främst Framtidenkoncernen och Higabkoncernen som färdigställt pågående projekt.

Avyttringar avser främst försäljning inom Älvstrandenkoncernen samt Framtidenkoncernen.

Koncernen innehar ett stort antal fastigheter av olika karaktär. Förvaltningsfastigheter som innehas för att generera intäkter eller värdestegring finns i Framtidenkoncernen och Higabkoncernen. Marknadsvärde på dessa fastigheter uppgår till 119 mdr (110).

Redovisat värde på dessa fastigheter vid årets utgång uppgått till 38 470 mnkr (37 186).

Koncernens fastighetsbestånd internvärderas årligen. Den interna värderingsmodellen är en kassaflödesmetod som bygger på fastigheternas förväntade kassaflöde och restvärde. I kassaflödet ingår intäkter enligt kontrakt samt bedömda kostnader.

Antaganden görs om inflation, hyror, drifts- och underhållskostnader samt fastighetsskatt. Driftsnettot uttrycks i nominella termer och diskonteras med en kalkylränta som baseras på marknadens avkastningskrav. Ett antal fastigheter värderas av externa värderingsinstitut.

Not 18 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	23 509,5	24 031,0
Årets aktiveringar	76,8	88,5
Avyttringar och utrangeringar	-260,9	-298,7
Omklassificeringar	556,2	-311,2
	<u>23 881,6</u>	<u>23 509,5</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-12 731,7	-12 419,0
Avyttringar och utrangeringar	189,7	200,5
Omklassificeringar	-0,2	290,8
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-760,9	-804,0
	<u>-13 303,0</u>	<u>-12 731,7</u>
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-1 329,6	-1 391,1
Avyttringar och utrangeringar	-	7,5
Omklassificeringar	0,2	107,6
Årets nedskrivningar	-	-53,4
	<u>-1 329,4</u>	<u>-1 329,6</u>
Planenligt restvärde vid årets slut	9 249,3	9 448,3

Omklassificeringar avser Göteborg Energikoncernens och Renovakoncernens färdigställande av pågående nyanläggningar. Föregående års nedskrivningar avser till största delen vindkraftsanläggningar inom Göteborg Energikoncernen.

Not 19 Inventarier, verktyg och installationer

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	6 465,0	6 225,2
Årets aktiveringar	631,2	452,5
Avyttringar och utrangeringar	-194,0	-254,9
Omklassificeringar	219,8	42,2
	7 122,1	6 465,0
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-3 321,7	-3 099,5
Avyttringar och utrangeringar	147,7	44,1
Omklassificeringar	17,3	-4,0
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-270,9	-262,3
	-3 427,6	-3 321,7
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-80,9	-80,7
Årets nedskrivningar	-	-0,7
Årets återföring av nedskrivningar	-	0,5
	-80,9	-80,9
Planenligt restvärde vid årets slut	3 613,6	3 062,4
<p>Årets aktiveringar utgörs främst av införskaffning av fordon inom Göteborgs Stads Leasing AB, av inventarier i Göteborgs Hamn AB samt inom Liseberg AB. Omklassificeringarna utgörs främst av leasingobjekt i Göteborgs Stads Leasing AB.</p>		
<i>Moderbolaget</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	0,7	0,7
	0,7	0,7
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-0,2	-0,1
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-0,2	-0,1
	-0,4	-0,2
Planenligt restvärde vid årets slut	0,3	0,4

Not 20 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	4 302,4	3 068,9
Årets aktiveringar	4 678,6	3 925,0
Avyttringar och utrangeringar	-2,1	-73,5
Omklassificeringar	-2 887,8	-2 468,1
Periodens nedskrivningar	-249,1	-150,0
Planenligt restvärde vid årets slut	5 842,0	4 302,4

Årets aktiveringar är främst hänförliga till Göteborg Energi AB, Förvaltnings AB Framtiden samt Higab ABs pågående nyanläggningar. Omklassificeringar avser omklassificering till färdigställda anläggningstillgångar i Göteborg Energi AB, Förvaltnings AB Framtiden och Higab AB.

Not 21 Ackumulerade aktiverade lånekostnader immateriella och materiella anläggningstillgångar

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
Inventarier, verktyg och installationer	3,5	3,5
Maskiner och andra tekniska anläggningar	85,8	85,8
Byggnader, mark och markanläggningar	387,5	343,7
Summa	476,8	433,0

Räntesats vid fastställande av belopp för lånekostnader som aktiverats uppgår till 2% (2%).

Not 22 Andelar i koncernföretag

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Moderbolag</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	20 844,5	19 977,0
Förvärv	6,1	-
Avyttring	-212,3	-
Förändring koncernstruktur	-	-2,5
Lämnade aktieägartillskott/koncernbidrag	1 721,6	870,0
	22 359,9	20 844,5
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-4 568,9	-4 233,0
Årets nedskrivningar	-530,1	-335,9
	-5 099,0	-4 568,9
Summa	17 260,9	16 275,5
<i>Specifikation förvärv av dotterföretag</i>		
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB	0,1	-
Boplatz Göteborg AB	6,0	-
	6,1	-

Göteborgs Stadshus AB
Org nr 556537-0888

Specifikation av lämnade aktieägartillskott / koncernbidrag

Business Region Göteborg AB	45,7	45,7
Göteborg Energi AB	469,0	106,0
Göteborgs Spårvägar AB	–	8,8
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB	360,9	–
Göteborg & Co AB	303,9	331,4
Göteborgs Hamn AB	–	48,3
Higab AB	98,9	67,7
Förvaltnings AB Framtiden	443,3	262,1
	<u>1 721,6</u>	<u>870,0</u>

Specifikation av årets nedskrivningar

Business Region Göteborg AB	-45,1	-41,9
Göteborgs Spårvägar AB	-181,2	–
Göteborgs & Co AB	-303,9	-294,0
	<u>-530,1</u>	<u>-335,9</u>

Specifikation av moderbolagets och koncernens innehav av andelar i koncernföretag

<i>Dotterföretag / Org nr / Säte</i>	<i>Antal andelar</i>	<i>Andel i % 1)</i>	<i>2018</i>	<i>Bokfört värde 2017</i>
Göteborg Energi AB, 556362-6794, Göteborg	400	100,0	2 263,7	1 794,7
<i>Göteborg Energi Nät AB, 556379-2729, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Ale Fjärrvärme AB, 556014-0978, Ale</i>		<i>91,0</i>		
<i>Göteborg Energi Gothnet AB, 556406-4748, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Göteborg Energi Gasnät AB, 556029-2202, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Göteborg Energi Din El AB, 556572-4696, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Sörred Energi AB, 556618-8651, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Göteborg Energi Backa AB, 556550-2043, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB, 559161-0190, Göteborg	500	100,0	360,9	
<i>Göteborgs Spårvägar AB, 556353-3412, Göteborg</i>	2)	<i>100,0</i>		393,3
<i>GS Buss AB, 556771-4380, Göteborg</i>	2)	<i>100,0</i>		
<i>GS Trafikantservice AB, 556771-2251, Göteborg</i>	2)	<i>100,0</i>		
Higab AB, 556104-8587, Göteborg	98 000	100,0	1 655,5	1 556,6
<i>Älvstranden Utveckling AB, 556659-7117, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>-Norra Älvstranden Utveckling AB, 556001-3574, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>-Södra Älvstranden Utveckling AB, 556658-6805, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Fastighets AB Rantorget, 556772-3654, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Förvaltnings AB GöteborgsLokaler, 556082-4897, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Göteborgs Stads Parkerings AB, 556119-4878, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
Försäkrings AB Göta Lejon, 516401-8185, Göteborg	1 450	100,0	156,0	156,0
Göteborgs Stads Upphandlings AB, 556070-5054, Göteborg	50 000	100,0	9,7	9,7
Business Region Göteborg AB, 556439-5878, Göteborg	100	100,0	65,7	65,1
Göteborgs Stads Leasing AB, 556442-1716, Göteborg	30	100,0	165,0	165,0
Göteborgs Hamn AB, 556008-2553, Göteborg	2 240 000	100,0	1 487,9	1 487,9
<i>Göteborgs Stuveri AB, 556284-3614, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>Scandinavian Distripoint AB, 556206-1654, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		
<i>-Arendal Holding AB, 556711-0365, Göteborg</i>		<i>100,0</i>		

Förvaltnings AB Framtiden, 556012-6012, Göteborg	100 000	100,0	9 683,6	9 240,4
<i>Bostads AB Poseidon, 556120-3398, Göteborg</i>		100,0		
<i>Göteborgs stads bostadsaktiebolag, 556046-8562, Göteborg</i>		100,0		
<i>Familjebostäder i Göteborg AB, 556114-3941, Göteborg</i>		100,0		
<i>Gårdstensbostäder AB, 556536-0277, Göteborg</i>		100,0		
<i>Göteborgs Egnahems AB, 556095-3829, Göteborg</i>		100,0		
<i>Bygga Hem i Göteborg AB, 556643-7934, Göteborg</i>		100,0		
<i>Framtiden Byggutveckling AB, 556731-5170, Göteborg</i>		100,0		
<i>Störningsjouren i Göteborg AB, 556657-1443, Göteborg</i>		100,0		
Göteborg & Co AB, 556428-0369, Göteborg	3) 30 000	100,0	1 055,4	1 055,4
<i>Got Event AB, 556015-9823, Göteborg</i>		100,0		
<i>Liseberg AB, 556023-6811, Göteborg</i>		100,0		
<i>Göteborgs Stadsteater AB, 556016-7875, Göteborg</i>		99,9		
Boplats Göteborg AB, 556467-7390, Göteborg	700	100,0	7,8	1,7
Gryaab AB, 556137-2177, Göteborg	6 500	71,4	45,1	45,1
Renova AB, 556108-3337, Göteborg	143 362	85,0	292,2	292,2
<i>Renova Miljö AB, 556946-0321, Göteborg</i>		100,0		
<i>Fastighetsaktiebolaget Rödningen, 556051-2096, Göteborg</i>		100,0		
<i>Kungälv's Transporttjänst AB i likvidation, 556109-1462, Kungälv</i>		100,0		
Göteborgsregionens Fritidshamnar AB, 556185-4109, Göteborg	1 200	80,0	12,4	12,4
Summa			17 260,9	16 275,5

1) Ägarandelen av kapitalet avses, vilken även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

2) Bolagen har under året avyttrats avyttrats till det nya bolaget Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB.

3) Göteborg & Co Träffpunkt AB fusionerades under förra året med Göteborg & Co Kommunintressent AB, därefter namnändrades bolaget till Göteborg & Co AB.

Koncernbidrag och aktieägartillskott som Göteborgs Stadshus AB erhållit/lämnat år 2018 (2017) (mnkr):

Bolag	Erhållit aktie- ägartillskott från	Lämnat aktie- ägartillskott till	Erhållit koncern- bidrag från	Lämnat koncern- bidrag till
Göteborg Energi AB	–	469,0 (106,0)	797,9 (410,0)	–
Göteborgs Hamn AB	–	- (48,3)	104,0 (155,2)	–
Higab AB	–	98,9 (67,7)	166,9 (137,7)	–
Förvaltnings AB Framtiden	–	443,3 (262,1)	568,3 (336,0)	–
Göteborg & Co AB	–	- (37,4)	- (24,1)	317,8 (294,0)
Göteborgs Spårvägar AB	–	- (8,8)	- (11,3)	–
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB	–	360,9 (-)	43,8 (-)	–
Business Region Göteborg AB	–	5,0 (5,0)	–	40,7 (40,7)
Göteborgs Stads Leasing AB	–	–	46,0 (90,0-)	–
Göteborgs Stad	5,0 (5,0)	–	–	–
Summa	5,0 (5,0)	1 377,1 (535,3)	1 726,9 (1 164,3)	358,5 (334,7)

Not 23 Fordringar inom Göteborgs kommun

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	1 107,8	1 099,2
Tillkommande fordringar	–	11,7
Reglerade fordringar	-217,8	-3,1
Summa	890,0	1 107,8

Fordringar inom Göteborgs kommun avser främst fordringar avseende finansiella leasingavtal om 831,8 (1 046,6).

Not 24 Andelar i intresseföretag

Specifikation av koncernens innehav av andelar i intresseföretag

<i>Intresseföretag / org nr, säte</i>	<i>Kapitalandel %/ röstandel % 1)</i>	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
Göteborg Energi AB			
Västanvind Vindkraftskooperativ ek förening, 769621-9141, Göteborg	46%	9,5	10,8
Business Region Göteborg AB			
Lindholmen Science Park AB, 556568-6366, Göteborg	23,9%/42,9%	2,0	1,9
Johanneberg Science Park AB, 556790-3108, Göteborg	40,8%/48,8%	3,1	2,1
Sahlgrenska Science Park AB, 556547-7832, Göteborg	22,9%	1,1	2,0
Göteborgs Tekniska College AB, 556570-6768, Göteborg	49%	9,8	8,9
Summa		25,5	25,8

Specifikation av andelar i intresseföretags resultat:

Göteborg Energi AB			
Västanvind Vindkraftskooperativ ek förening, 769621-9141, Göteborg		-1,2	–
Business Region Göteborg AB, 556439-5878, Göteborg			
Lindholmen Science Park AB, 556568-6366, Göteborg		-5,1	-5,1
Johanneberg Science Park AB, 556790-3108, Göteborg		-4,6	-4,8
Sahlgrenska Science Park AB, 556547-7832, Göteborg		-2,0	-1,7
Göteborgs Tekniska College AB, 556570-6768, Göteborg		0,5	1,2
Summa		-12,6	-10,4

1) Ägarandelen av kapitalet avses, vilken även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier, då inget annat anges.

Not 25 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
Vid årets början	26,8	9,6
Tillkommande tillgångar	2,7	17,2
Omklassificeringar	-0,2	-
Summa	29,3	26,8

Specifikation av värdepapper	Koncernen 2018		Koncernen 2017	
	Marknadsvärde eller motsv	Bokfört värde	Marknadsvärde eller motsv	Bokfört värde
Ej noterade andelar	-	29,3	-	26,8
Summa	-	29,3	-	26,8

Långfristiga värdepappersinnehav utgörs av värdepapper med hög kreditvärdighet och i enlighet med fastställda limiter. Placeringarna görs i syfte att innehas till förfall. Nedskrivning görs om bestående värdenedgång konstateras.

Not 26 Andra långfristiga fordringar

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
Vid årets början	69,4	60,7
Tillkommande fordringar	3,6	6,3
Reglerade fordringar	-26,0	-13,1
Omklassificeringar	1,7	15,5
Summa	48,7	69,4

Not 27 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
Förutbetalda energiskatter	4,0	9,5
Förutbetalda kostnader avseende försäkringspremier	3,9	1,1
Förutbetalda hyreskostnader	12,9	20,7
Övriga förutbetalda kostnader	27,1	130,7
Upplupna intäkter avseende energi- och nätavgifter	593,3	499,8
Upplupna intäkter avseende servicekontrakt	-	19,0
Upplupna skadeersättningar	18,3	51,1
Upplupna hyresintäkter	9,3	16,1
Upplupna ränteintäkter	0,8	0,6
Upplupna intäkter ej fakturerade projekt	4,2	4,7
Övriga upplupna intäkter	38,6	13,9
Summa	712,4	767,4

Not 28 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
Pensioner och liknande förpliktelser	846,9	850,2
Summa	846,9	850,2
<i>Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser förändring över året</i>		
<i>Koncernen</i>		
Vid årets början	850,2	883,6
Tillkommande avsättningar	45,0	30,3
Ianspråktaga belopp	-49,0	-48,5
Återförda belopp	2,6	-12,8
Förändring nuvärde	-2,0	-2,4
Summa	846,9	850,2

Not 29 Uppskjutna skatter

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Uppskjutna skattefordringar</i>		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	0,0	0,1
Skattemässiga överavskrivningar anläggningstillgångar	31,6	46,5
Nedskrivningar av anläggningstillgångar	2,9	8,4
Övriga avsättningar	28,0	30,2
Övriga temporära skillnader	7,3	4,8
Summa	69,9	90,0
<i>Uppskjutna skatteskulder</i>		
Anläggningstillgångar	3 487,8	3 639,3
Övriga temporära skillnader	28,9	22,6
Summa	3 516,6	3 662,0
Uppskjutna skatteskulder, netto vid årets slut	3 446,7	3 572,0
<i>Uppskjutna skatteskulders förändring över året</i>		
<i>Koncernen</i>		
Vid årets början	3 572,0	3 506,6
Tillkommande avsättningar	170,6	57,8
Ianspråktaga belopp	-114,4	-
Återförda ej utnyttjade belopp	-111,7	-
Omklassificering	-27,7	34,0
Upplösning	-42,1	-26,5
Summa	3 446,7	3 572,0

Uppskjuten skatt som förväntas realiseras under åren 2019-2020 värderas till 21,4% medan övriga uppskjutna skatter värderas till 20,6% i enlighet med beslut om kommande sänkningar av bolagsskatten.

Not 30 Övriga avsättningar

2018-12-31

2017-12-31

Koncernen

Avsättning framtida miljöåtgärder	1)	57,5	57,4
Avsättning för återställning deponier	2)	45,5	48,4
Avsättning för övriga omstruktureringar	3)	2,5	1,2
Garantiåtaganden	4)	88,5	114,9
Avsättning Västra Eriksberg	5)	32,2	45,3
Avsättning Kvillebäcken	6)	25,0	29,2
Avsättning Stora Torp	7)	28,0	33,7
Avsättning Lindholmshamnen	8)	115,0	135,2
Avsättning andra byggprojekt	9)	36,7	13,2
Avsättning för konkurrensskadeavgift samt ev skadestånd	10)	8,0	8,0
Avsättning för försäkringstekniska åtaganden	11)	95,4	124,2
Övrigt		13,1	14,0
Summa		547,3	624,7

Övriga avsättningsförändring över året

Koncernen

Vid årets början		624,7	770,9
Tillkommande avsättningar		87,2	108,5
Ianspråktaga belopp		-162,0	-257,1
Återförda ej utnyttjade belopp		-2,6	-0,3
Omklassificering		–	2,8
Summa		547,3	624,7

- 1) Avsättning för miljörelaterade avsättningar i Göteborg Energikoncernen avser återställande av mark och andra förpliktelser förknippade med koncernens verksamhet. Avsättningen beräknas resultera i utbetalningar under den kommande 5-årsperioden. Liseberg AB har redovisat avsättning avseende förorenad mark i ett dotterbolag.
- 2) Avser återställande av mudderdeponi Torsviken som beräknas genomföras under 2016-2019 samt avsättning för återställande av deponier inom Renova AB.
- 3) Beloppet avser till största delen omstrukturering inom Göteborgs Spårvägar AB.
- 4) Beloppet avser till största delen avsättning till garantiåtagande avseende enstegstätade putsfasader inom Förvaltnings AB Framtiden. Under året har inga ytterligare avsättningar gjorts gällande putsfasader.
- 5-9) Beloppen avser framtida åtaganden i byggprojekt inom Älvstranden Utveckling AB.
- 10) Beloppet avser konkurrensskadeavgift och eventuellt skadeståndsanspråk inom Göteborg Energikoncernen.
- 11) Beloppet avser framförallt kostnader för oreglerade skador inom Försäkrings AB Göta Lejon.

Not 31 Övriga skulder till kreditinstitut, långfristiga

	2018-12-31	2017-12-31
Skulder till kreditinstitut		
<i>Koncernen</i>		
Förfallotidpunkt, 2-5 år från balansdagen	3 575,0	2 992,0
Förfallotidpunkt, senare än fem år från balansdagen	—	—
Summa	3 575,0	2 992,0
<i>Moderbolaget</i>		
Förfallotidpunkt, 2-5 år från balansdagen	2 134,0	1 526,0
Förfallotidpunkt, senare än fem år från balansdagen	—	—
Summa	2 134,0	1 526,0
Skulder till Göteborgs kommun		
<i>Koncernen</i>		
Förfallotidpunkt, 2-5 år från balansdagen	10 964,5	10 548,8
Förfallotidpunkt, senare än fem år från balansdagen	16 713,0	14 683,0
Summa	27 677,5	25 231,8

Finansiella skulder redovisas till nominella belopp på likviddagen. Räntekostnader periodiseras och resultatförs över löptiden. Den genomsnittliga återstående löptiden på de långa krediterna skall ligga i intervallet 3 - 15 år. Vid planering av bolagens refinansieringsrisk skall en tidsmässig spridning av låneförfall eftersträvas. Ränterisker hanteras genom att räntan binds under viss tid, samtidigt som viss del av upplåningsbehovet har en kortfristig räntebindningstid. I samband med finansiering i utländsk valuta elimineras all valutarisk med hjälp av valuta-terminer och valutaswapar.

Not 32 Övriga skulder, långfristiga

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
Förfallotidpunkt, senare än fem år från balansdagen	99,1	100,2
Summa	99,1	100,2

Not 33 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>		
Upplupna kostnader för råvaror och bränsleskatter	503,0	267,8
Upplupna lönekostnader samt sociala avgifter	382,4	355,2
Upplupna räntekostnader	106,9	113,2
Upplupna kostnader oreglerade skador	3,7	3,3
Upplupna transiteringskostnader	20,5	18,5
Upplupna kostnader för material och tjänster	99,2	86,4
Upplupna entreprenadkostnader	16,6	22,8
Upplupna fastighetskostnader	47,2	47,1
Upplupna investeringskostnader	55,6	22,9
Upplupna kostnader för avtalspensioner	4,5	4,9
Upplupna energikostnader	27,3	29,9
Övriga upplupna kostnader	340,5	267,1
Förutbetalda hyresintäkter	596,0	596,1
Förutbetalda reklam- och logeintäkter	4,3	3,8
Fakturering i förskott	6,6	6,9
Övriga förutbetalda intäkter	265,1	207,8
Summa	2 479,5	2 053,8

Not 34 Ställda säkerheter

		2018-12-31	2017-12-31
<i>Koncernen</i>			
<u>För egna skulder och avsättningar</u>			
<i>Avseende långfristig skuld till kreditinstitut</i>			
Fastighetsinteckningar		3,5	3,3
Företagsinteckningar	2)	13,4	13,4
Summa		16,9	16,7
<u>Ställda säkerheter - för övriga engagemang</u>			
Övriga ställda säkerheter, spärrade medel	3)	250,0	262,5
Övriga ställda säkerheter	1)	113,7	300,6
		363,7	563,1
Summa ställda säkerheter - koncernen		380,6	579,8

1) Avser bland annat pantsatta bankkonton för handel med elterminer och elcertifikat till förmån för Nasdaq Commodities om 68 mnkr (264) och säkerhet till förmån för Svenska Kraftnäts intressebolag eSett Oy om 40 mnkr (0). Dessutom finns bankgaranti-entreprenader i Renova 0 mnkr (13) samt Göteborgs Spårvägar 1 mnkr (1).

2) Företagsinteckningar i eget förvar uppgår till 53 mnkr (53).

3) Avser spärrade medel i Försäkrings AB Göta Lejon.

Not 35 Eventualförpliktelser och övriga skyldigheter

2018-12-31

2017-12-31

Koncernen

Eventualförpliktelser			
Bankgarantier	1)	46,2	49,8
Pensionsförpliktelser utöver vad som upptagits bland skulder eller avsättningar		6,6	6,6
Garantiåtaganden, FPG/PRI		5,7	5,5
Övriga ansvarsförbindelser	2)	108,4	107,1
Summa		166,9	169,0

1) Avser till största delen bankgarantier till förmån för Skatteverket och Världsbankens utsläppsrättsfond samt till Nord Pool Spot om MEUR 4 (4) motsvarande 41 mnkr (39).

2) I beloppet ingår uppskov med stämpelskatt om 63 mnkr (62) inom Förvaltnings AB Framtiden och Higab AB. I beloppet ingår också aktieägartillskott med återbetalningsskyldighet på 20 mnkr (20), åtagande för avfallsdeponi på 13 mnkr (13) inom Renovakoncernen samt åtagande mot Fastigo om 10 mnkr (9).

Not 36 Finansiella instrument

Koncernen Göteborgs Stadshus AB:s verksamhet är utsatt för olika slags finansiella risker.

Koncernen och respektive dotterföretag har finansiella riktlinjer som definierar valuta-, ränte-, kredit-, pris-, och likviditetsrisker och fastställer ansvar och befogenheter för hanteringen av dessa risker. De finansiella riktlinjerna uttrycker syftet att eliminera eller minimera risker.

Under år 2018 har derivatinstrument använts för att hantera ränterisken, prISRISKEN och för eliminering av valutarisker vid finansiering i utländsk valuta. De olika typerna av instrument som har använts hos koncernföretagen är valutaterminskontrakt, valuta- och ränteswappar, räntetak samt olje- och elderivat.

Per balansdagen 2018-12-31 har inga utestående derivatinstrument bokförts och redovisats i balansräkningen.

Verkligt värde har baserats på erhållna marknadsnoteringar per balansdagen. Verkligt värde har beräknats som de kostnader/intäkter som uppstått om kontrakten stängts på balansdagen. Verkligt värde för ej redovisade kontrakt enligt nedan har baserats på erhållna marknadsnoteringar på balansdagen.

En sammanfattning av koncernens utestående finansiella derivatinstrument per 2018-12-31 redovisas nedan. Det sammanlagda verkliga värdet på derivaten uppgick till -268 mnkr (-792).

Finansiella derivatinstrument 2018-12-31

mkr	Koncernen 2018			Koncernen 2017		
	Nominellt belopp	Verkligt värde 1)	Genomsnittlig löptid, år	Nominellt belopp	Verkligt värde 1)	Genomsnittlig löptid, år
Räntederivat						
Ränteswappar	20 760,0	-668,5	2,3	20 860,0	-942,8	2,6
Summa räntederivat	20 760,0	-668,5		20 860,0	-942,8	
Valutaderivat						
Valutaswappar	888,2	27,4	3,0	1 030,5	27,0	2,2
Summa valutaderivat	888,2	27,4		1 030,5	27,0	
Råvaruprisderivat						
Elderivat 2)	1 046,7	373,5	0,0	1 154,2	124,1	0,6
Summa råvaruprisderivat	1 046,7	373,5		1 154,2	124,1	
Totalt finansiella derivatinstrument	22 695,0	-267,6		23 044,7	-791,7	

2) Köpt volym uppgår till 8 012 217 (10 409 284) MWh och såld volym uppgår till 1 507 669 (2 080 012) MWh.

mkr	Moderbolaget 2018			Moderbolaget 2017		
	Nominellt belopp	Verkligt värde 1)	Genomsnittlig löptid, år	Nominellt belopp	Verkligt värde 1)	Genomsnittlig löptid, år
Räntederivat						
Ränteswappar	–	–	–	–	–	–
Summa räntederivat	0,0	0,0		0,0	0,0	

1) Verkligt värde definieras som det pris som mest sannolikt kan erhållas vid en försäljning av instrumentet.

Not 37 Transaktioner med närstående

Med koncernföretag menas de företag som ingår i koncernen där Göteborgs Stadshus AB är moderföretag.

Göteborgs Stadshus AB ägs till 100% av Göteborgs kommun. I koncernen Göteborgs kommun ingår kommunen, de kommunala företagen samt kommunalförbunden.

Inköp och försäljning av varor och tjänster

Av koncernen Göteborgs Stadshus ABs totala inköp och försäljning under året avser 9,6% (9,9) av inköpen och 15,5% (15,7) av försäljningen Göteborgs kommun.

Av moderföretaget Göteborgs Stadshus ABs totala inköp avser 29,1% (48,6) Göteborgs kommun, vilket främst avser hyreskostnader från Fastighetskontoret och administrativa tjänster från Intraservice samt revisionstjänster från Stadsrevisionen. 96% (96) av moderbolagets försäljning avser koncernföretag. Av moderföretagets inköp är 0,0% (0,1) av inköpen från koncernföretag.

Vid inköp och försäljning mellan koncernföretag tillämpas samma principer för prissättning som vid transaktioner med externa parter.

Det inom Göteborgs Stadshuskoncernen helägda dotterbolaget Göteborgs Stads Leasing AB bedriver leasingverksamhet inom koncernen Göteborgs kommun. Motparten är främst Göteborgs kommuns nämnder, bolag samt kommunalförbund men även enheter inom Västra Götalandsregionen är kunder.

Fordringar och skulder

Redovisade fordringar och skulder gentemot koncernen Göteborgs kommun avser till stor del mellanhavanden gentemot Finansavdelningen, internbanksfunktionen inom Göteborgs Stad. Enligt Kommunfullmäktiges beslutade finansiella riktlinjer ska bolagen alltid använda Finansavdelningen.

Övrig information

Styrelseledamöterna i de av Göteborgs kommun ägda bolagen utses av kommunfullmäktige på förslag av de politiska partierna företrädna i kommunfullmäktige.

Några transaktioner med ledande befattningshavare eller nyckelpersoner utöver lön och andra ersättningar enligt not 1 har inte förekommit.

Not 38 Händelser efter balansdagen

Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB har den 2 januari 2019 tecknat avtal med Västtrafik AB om försäljning av 15% av aktierna i Göteborgs Spårvägar AB.

Inga övriga väsentliga händelser, utöver den ordinarie verksamheten finns att rapportera om. Resultat- och balansräkningarna skall fastställas på årsstämman den 2019-03-25.

Not 39 Förslag till disposition av företagets vinst eller förlust

Till årsstämmans förfogande står följande medel (kr):

Balanserat resultat	11 959 262 956
Årets resultat	<u>825 811 084</u>
	12 785 074 041

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel disponeras enligt följande:

Till aktieägaren utdelas (400 000 aktier à 2 023,25 per aktie)	809 300 000
Balanseras i ny räkning:	<u>11 975 774 041</u>
	12 785 074 041

Styrelsens uppfattning är att den föreslagna kapitalöverföringen, i form av utdelning, inte hindrar bolaget från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt, ej heller att fullgöra erforderliga investeringar. Den föreslagna utdelningen kan därmed försvaras med hänsyn till vad som anförs i ABL 17 kap 3§ 2-3 st (försiktighetsregeln).

Göteborg 18 februari 2019

Ann-Sofie Hermansson
Ordförande

Jonas Ransgård

Ulf Kamne

Daniel Bernmar

Helene Odenjung

Inger Andreae

Mariya Voyvodova

David Lega

Stefan Söderlund
Verkställande Direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2019-02-18.

Ernst & Young AB

Hans Gavin
Auktoriserad revisor

Vår granskningsrapport har lämnats 2019-02-18.

Hans Aronsson
Av kommunfullmäktige utsedda lekmannarevisorer

Lars Bergsten